

Let Not The Light
Of Freedom
Be Extinguished!

American Home
over 100 years
of
serving
American-
Slovenians

AMERICAN AMERIŠKA DOMOVINA

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

Nationwide over 200,000 American Slovenians

AMERIŠKA DOMOVINA, NOVEMBER 25, 1999

ISSN Number 0164-68X

60¢

Vol. 101, No. 45

USPS 024100

MILAN KRAVANJA 032000
1301 COURTHOUSE RD APT 1710
ARLINGTON VA 22201-2537

St. Nicholas the Wonderworker

The true greatness of the beloved St. Nicholas is hidden in the shadows of legend, obscuring the identity of one of the most endearing of our saints.

Nothing is known of the early life of Nicholas, except he was born at the turn of the fourth century, during the reign of the Emperor Diocletian, in Asia Minor and was a bishop of Myra, in the area which is now Turkey.

Of a quiet and studious nature, he attended the Synod of Nicaea. His important behind the scenes work was recognized by the Emperor Justinia, who had a magnificent cathedral erected in his memory in Constantinople.

Prior to his elevation as Archbishop, Nicholas had suffered imprisonment, harsh treatment and torture at the hands of the enemies of the Church. It was not

until the reign of the Christian Emperor Constantine that he was able to lead the normal and peaceful life of a prelate.

His leadership in Myra, which did not offer very hospitable surroundings for the Christians of the day, was so effective that his fame and popularity gave rise to many legends that were well intended but served only to screen the true character of this very real and industrious saint who labored for Christ all the years of his life, echoing the truth of Christianity uttered centuries before by the apostles.

So great was St. Nicholas' popularity that he became the symbol of protection of children. After his death by natural causes at a venerable age, the legends and myths multiplied, but they only demonstrate how

dearly loved he was for his great work. He became not only the patron saint of children, but also of merchants, sailors and scholars, and was a protective symbol for travelers against highwaymen.

In a fascinating and daring enterprise in the late 11th century, the residents of Bari, Italy, where Nicholas' popularity had grown with the years, hatched a plot to recover the remains of the saint from Turkey.

Through guile and ruse they were able to outwit the unwary but dangerous natives of Asia Minor and succeeded in removing the body of Saint Nicholas and transported it to Bari. There it was paraded in triumph through the streets before being properly enshrined on May 9, 1087, after which a magnificent basilica was erected in his honor.

Mellisa Kae Paul
Miss Idaho 1999

Mellisa Kae Paul represented Idaho in Miss America pageant

As a native of Idaho, Mellisa is proud to serve her community as she promotes her platform, *Cancer Research and Awareness with an emphasis in Leukemia and Breast Cancer*. She has had many opportunities to work with her platform, both as an advocate and volunteer at the Radiology and Chemotherapy Laboratory in the Mountain States Tumor Institute.

Mellisa is the founder and organizer of the Cancer Awareness organization at the Albertson College of Idaho. This organization was established to further educate and inform the public about cancer and the importance of body awareness.

Mellisa has completed her sophomore year at Albertson College of Idaho and is pursuing a degree in Theatre and Business with a minor in Ancient History. She spends time dedicating her talent to the theatre department at Albertson College and has also had the opportunity to study abroad in Greece, Turkey, and Italy. Her future plans upon graduation from college are to attend film school at the University of California Los Angeles and pursue her career in acting.

Mellisa is a talented actress. She has won many talent awards for her theatrical performances. Mellisa was Idaho's 1999 representative to the Miss America Pageant in Atlantic City, New Jersey in September. Although she didn't come in first place, she did receive a \$50,000 scholarship toward her Albertson College tuition for the study of drama and the theater.

She is the daughter of Patricia (Kos) and Dennis Paul of Boise, Idaho and the granddaughter of Dolores and Steve Kos of Elyria, Ohio.

Congratulations to all!

Happy Thanksgiving

Oh Come All Ye Faithful to Evening with Bishop Pevec

The Slovenian American Heritage Foundation invites everyone to join in the annual *Feast of St. Nicholas - An Evening with Bishop A. Edward Pevec*. This Mass and reception will take place at 7 p.m. on Friday, December 3 at The Center for Pastoral Leadership (Borromeo Seminary), 28700 Euclid Avenue in Wickliffe, Ohio.

This year Cecilia Dolgan and Dolores Mihelich will lend their beautiful voices, providing music for the Liturgy, as well as a Christmas Carol "sing-along" following the Mass.

A reception will immediately follow in the Rappe Center, which is directly adjacent to the Chapel. The featured speaker during the social will be **Rev. John Kumse**, pastor of St. Mary's Church in Collinwood. He will discuss the Beatification of Anton Martin Slomšek and Pope John Paul's visit to Slovenia last September.

Santa Claus is a contraction of St. Nicholas, who was born in the third century, became a bishop and was famous for giving unexpected gifts.

New Year's Eve with Veseli Godci

A New Year's Eve celebration will take place at the Collinwood Slovenian Home on Holmes Avenue in Cleveland, Ohio. It is co-sponsored by St. Mary's parish and Veseli Godci orchestra.

Tickets are \$40 for the dinner, dance and breakfast.

Table and individual reservations are now being taken by calling St. Mary Rectory, 761-7740.

A thousand year trek begins at midnight, Dec. 31.

Newspaper readers

The average adult spends about 18 minutes a day reading the newspaper.

The height of folly is to live poor so you can die rich.

The Impossible Riddle

Only the true Slovenian geniuses will get this one:
Think this one through.
What is greater than God,
More evil than the devil,
The poor have it. The rich need it. And if you eat it, you'll die?
Look at the answer only if you can't figure it out.
Don't give up yet.
This is your last chance.

Okay. Give up?
The answer is: nothing.
Nothing is greater than God.
Nothing is more evil than the devil.
The poor have nothing.
The rich need nothing.
And if you eat nothing, you will die.

--Bill Edwards
Phoenix

On Sunday, Nov. 14 Madeline and I visited The Dan Cosic Funeral Home (formerly Grdina's) at 17010 Lake Shore Blvd., in Cleveland where an open house was being held. We were amazed to see the quality renovation which Dan has done to the majestic facility.

A personal tour was given by Mr. Cosic and Joe Zevnik. We noticed the ceilings were redone, chandeliers were installed, all the walls painted, new plush carpeting and drapes installed, and the washrooms are beautiful.

The majestic facility, originally built by Anton Grdina, is again a worthy, dignified gathering place.

Congratulations to Dan and Joe and their families for the wonderful work you have done to preserve a classic funeral home.

*

We are short on space. Look for John Mercina's column next week, along with the rest of this journal.

At this time of year we reflect on the many things for which to be thankful. Among them we are thankful for all the wonderful readers and writers and advertisers, family and friends and Laurel and Hardy and Abbot and Costello, and especially for our Slovenian-American heritage, and to Madeline for putting up with me for 36 years.

May God love you all!

Coming Events

Wednesday, Nov. 24

Jam Session "99" at Slovenian National Home, 6417 St. Clair Ave., Cleveland, doors open at 7 p.m. Admission \$2. Musicians welcome.

Thursday, Nov. 25

Tony's Polka Party, Marriott downtown hotel, Cleveland beginning at 4 p.m. featuring 20 polka groups. Tickets or information 1-800-800-5981 Cleveland: (216) 692-1000.

Friday, Nov. 26

Continuing giant polka party at Marriott hotel downtown Cleveland beginning at 4 p.m. with 20 polka groups. Tickets or information 1-800-800-5981 Cleveland: (216) 692-1000.

Saturday, Nov. 27

Hall of Fame Awards show in Euclid Cultural Center 2 p.m. Meet the winners dance at 6 p.m. Information call (800) 800-5981.

Friday, Dec. 3

Heritage Foundation sponsors St. Nicholas Night with Bishop Pevec at Borromeo Seminary at 7 p.m..

Sunday, Dec. 5

St. Nicholas visits St. Vitus Slovenian School children, 3 p.m. in St. Vitus auditorium, 6019 Glass Ave., Cleveland.

Once I make up my mind, I'm full of indecision.
--Oscar Levant

It's Cool to be Slovenian

Full Slovenian Costume
64 years old; in good condition.
Call 216-731-4263

Ask the Travel Expert

Q. - What are some favorite tips from travel agents?

A. - The friendly people at Euclid Travel provid these personal tips.

Donna Lucas: A small spray bottle is just the thing to take along on our next trip. You can use it to remove the wrinkles from your clothes. Hang the item over the shower rod, spray with tap water, smooth out the wrinkles with your hands, and let dry. Works wonderfully unless the item is badly wrinkled, then you will have to iron it. If you don't have a steam iron, simply use the spray bottle to mist the item.

Mary Sheehy: In preparation for my next trip, I keep a cosmetic bag filled with sample sizes of cosmetics, toothpaste, deodorant, etc. Since these items weigh less and take up less space I have more room for other things in my suitcase when I begin packing.

Rose Lewicki: It is probably not a good idea to wear the same outfit that you had your passport photo taken when crossing international borders. It might look suspicious to the officials and cause unnecessary delays.

Creighton Kellogg: You never know when you will need a piece of duct tape when you are traveling. To cut down on the bulk, I wrap a few pieces of tape around a pencil.

Jeanne Fresenko: Many hotels offer free airport pickups, which can save you money. After you land you can also check to see if there are any local buses to your destination.

Kathy Guard: Nothing is more frustrating then trying to identify your luggage on the carousel at the airport. It seems that everyone has the same luggage these days. In the past I have used ribbons and big plastic tags to find my luggage. Unfortunately often these aids didn't survive the trip. Now, I am marking the luggage on all sides (because it seems that the luggage often arrives lying on its front) with small strips of white surgical adhesive tape, which are easy to spot.

Patricia Coil: Before leaving on an extended vacation, I lay out all the clothes I think I may need. Then I write down exactly what I plan to wear each day, which eliminates many of the items. I add a few things for unexpected events. Next I decide on the shoes and jewelry to go with every outfit. I use the completed list when packing my clothes, so the things I am wearing first will be on the top and I won't have to root through the suitcase to find them.

Marilyn Tercheck: Putting an address label on your camera may help you get it back if you lose it. I find that small metal clips are great on trips. You can use them to hold things on hangers and/or keep the drapes in your room closed.

If you have a question related to travel or want to share a travel tip, write this newspaper or call Euclid Travel, 22078 Lakeshore Blvd., Euclid, Ohio 44123, or call 216-261-1050 or e-mail at travel@euclidtravel.com and the answer will appear in this column.

Life among the Amish is an American treasure--Mercina

Large Donation
Thanks to the Slovenian American Heritage Foundation who made a \$50.00 donation to the Ameriška Domovina in commemoration of the foundation's 25th anniversary.

Donation
A Big Thank You to Frank Tushar of Willoughby Hills, Ohio who renewed his subscription plus enclosed an additional \$50.00 donation.

When you stop to think; don't forget to start again.

My funny octogenarian

By Rudy Flis

Laugh, and feel fine. Keep laughing, and your troubles fade. Is laughing a medicine? Some think so. But where on our body is our "on" - "off" switch? God knows; but I don't.

What I do know is if I have been counting my blessings, and I am told a joke, I usually bust out laughing. But on the other hand, if my mind is glum, nothing seems funny. No laughs, like my soul is shut down.

Does humor fade with age? Could be. As age increases, there is nothing to look forward to, right? I think not. Life can be challenging, and yes, even interesting, though there are more years behind me than lie ahead. Am I the only person who feels this way? Read on, before you answer.

This past week, as I entered the doctor's office there as a little old lady at the receptionist's desk. She was having a problem getting her cab ride home. The cab was an hour late. Forty-five minutes later, I walked out of the doctor's office, used the pay-phone in the hallway to make a few calls. When finished with my business, I turned to leave the building, and still stand

ing there was the little old lady. Yes, she was patiently waiting for her cab ride home, something that might never happen.

I asked here where she lived, and then offered to be her cab ride home. She accepted my offer.

Although I was somewhat pressed for time, I did enjoy the drive with her. She was a spry old gal and she was 89 years old. She didn't seem upset with her long wait for the cab and she didn't miss a beat in her directions to me to get back to her apartment.

In the middle of all her directions and in the middle of our conversation, the little 89-year-old lady asked me out of the clear blue, "Do you want to hear a joke?"

"You bet I do," I answered. Joke finished, I bust out laughing. Never heard a joke from an 89-year-old, at least that I can recall.

The little old lady was pleased and thankful for the ride home. but she was more pleased and more thankful because I laughed at her very funny joke because she knows she made my day.

In a hectic day, I needed that joke even though you waited 89 years to tell me, it was worth the wait. Humor does not fade with age, does it Viola?

22078 Lake Shore Blvd, Euclid, Ohio

Expand your horizons call Euclid Travel

Our Best Wishes for a Happy Thanksgiving
to All of Our Clients and Friends

Donna - Pat - Mary - Rose
Marilyn - Creighton - Kathy
Helen - Jeanne

Donna Lucas, owner

(216) 261-1050

1-800-659-2662

www.euclidtravel.com

To Your Health and Longevity

(Continued)

By Frederick E. Krizman,
L.L.D.

Q. - If I have a Living Will, will my doctor be more likely to give up on me if I become really sick?

A. - No. Physicians have a duty to maintain life as long as there is hope of recovery. In a Living Will, you determine how much life-sustaining treatment you will be willing to endure in order to postpone dying once two physicians have determined that you won't recover. Furthermore, before any treatment is withdrawn or withheld efforts will be made to contact the person listed in your Living Will as the individual to be con-

tacted should this situation arise.

Q. - Aren't Living Wills or Durable Powers of Attorney just for older people

A. - It is important for anyone over age 18 to think about filling out one or both of these documents. A Living Will or Durable Power of Attorney will help make certain that a person's wishes are followed regarding life-sustaining treatment, regardless of age, and that decisions were made for them by the person he or she trusts the most.

Q. - If I name someone in my Durable Power of Attorney for Health Care to make decisions for me, how much authority do they have and how can I be

certain they are doing what I want done?

A. - The person you name as your attorney-in-fact has the authority to make decisions regarding all aspects of your medical care if you become unable to express your wishes. For this reason, you should tell the person you name how you feel about life-sustaining treatment, being hooked up to feeding and fluid tubes, and other important issues.

Also, it is important to remember that a Durable Power of Attorney for Health Care is different from a regular power of attorney, which you might use to give someone authority over your financial or business affairs.

Small, Memorable Gifts Can Be Sweet And Delicious

(NAPS)—What ingredients does it take to make a perfect holiday? Making a list and checking it twice. Taking the time to savor seasonal sights and scents, such as the fragrant aroma of holiday baking. Learning how to make delicious homemade treats and gifts that don't use up a lot of precious holiday time.

One proven recipe for holiday success is the Almond Amaretto Loaf. This luscious loaf makes a sensational snack for holiday visitors or can be wrapped up as a small but memorable gift.

This lightly sweetened bread is flavored with amaretto and filled with toasted almonds, then drenched in a sweet amaretto glaze. There are two recipes—one to use for oven baking and another for a bread machine:

ALMOND AMARETTO LOAF For Oven

Ingredients
4 to 4 1/4 cups all-purpose flour
1/4 cup sugar
1 envelope FLEISCHMANN'S RapidRise Yeast
1/2 teaspoon salt
1 cup milk
2 tablespoons butter or margarine
1/4 cup amaretto liqueur
1 teaspoon lemon juice
1 large egg
1/2 cup chopped almonds, toasted
1/4 cup sliced almonds, toasted

Amaretto Glaze (recipe follows)

In large bowl, combine 1 cup flour, sugar, undissolved yeast, and salt.

Heat milk, butter, amaretto liqueur, and lemon juice until very warm (120° to 130°F). Gradually add to dry ingredi-

This lightly sweetened bread is flavored with amaretto and filled with toasted almonds.

ents. Beat 2 minutes at medium speed of electric mixer, scraping bowl occasionally. Add egg and 1/2 cup flour; beat 2 minutes at high speed.

Stir in chopped almonds and enough remaining flour to make a soft dough. Knead on lightly floured surface until smooth and elastic, about 8 to 10 minutes. Cover; let rest 10 minutes.

Roll dough to 12 x 8-inch rectangle. Beginning from short end, roll up tightly as for jelly roll. Pinch seam and ends to seal. Place seam side down, in greased 9 x 5-inch loaf pan.

Cover; let rise in warm, draft-free place until doubled in size, about 1 hour.

Bake at 375°F for 35 to 40 minutes or until done. Remove from pan; cool on wire rack. Drizzle with Amaretto Glaze; sprinkle with sliced almonds.

Amaretto Glaze: Combine 1 cup powdered sugar, sifted; 2 tablespoons amaretto liqueur, and enough milk (1 to 2 tablespoons) to make glaze of drizzling consistency.

ALMOND AMARETTO LOAF For Bread Machine

Ingredients

1 cup milk
1 large egg
2 tablespoons butter or margarine
1/4 cup amaretto liqueur
1 teaspoon lemon juice
3/4 teaspoon salt
3 cups bread flour
1/2 cup chopped almonds, toasted
1/4 cup sugar
2 teaspoons FLEISCHMANN'S Bread Machine Yeast
1/4 cup sliced almonds, toasted

Amaretto Glaze (recipe follows)

Add ingredients to bread machine pan in the order suggested by manufacturer, adding almonds with flour. (If dough is too dry or stiff or too soft or slack, adjust dough consistency). Remove bread from pan; cool on a wire rack. Drizzle with Amaretto Glaze and sprinkle with sliced almonds.

Recommended Cycle: Basic/white bread cycle; light or medium/normal color setting.

As a gift to their customers, Fleischman's yeast offers the *RapidRise Recipe Collection, Volume #1, Bread Basics* cookbook, with Fleischman's Yeast test-kitchen certified recipes, or *The All-New Ultimate Bread Machine Cookbook*, with 101 easy-to-prepare recipes. To order, send a check for \$5 (each book) to Cookbook Offer, P.O. Box 6247, Stacy, MN 55078-6247.

For more information, visit www.breadworld.com.

Happy Thanksgiving to All
Ward 13 Residents

WARD 13 COUNCILMAN

JOE CIMPERMAN
"Working for the Ward"

City Hall: 664-2691

Residence: 687-6772

601 Lakeside Avenue, Room 220
Cleveland, Ohio 44114

Thank You

from

The Valencic Family
Beverly Valencic

Newly elected
Council-at-Large (Euclid)

Drive in - or Walk In

BRONKO'S
Drive-in Beverage

510 East 200th St. DMH Corp.

Euclid, Ohio 44119 531-8844

Imported and Domestic Beer and Wine

Soft Drinks - Milk - Ice - Snacks

Imported Slovenian Wines

Radenska Mineral Water -

⇒ We have all Ohio Lottery Games ⇐

Open Mon. - Sat. 10 a.m. - 10 p.m.

Sunday (No wine sold) 11 a.m. - 5 p.m.

Owner - David Heuer

PERKIN'S
RESTAURANT

22780 Shore Center Dr.

Euclid, Ohio 44123

216 - 732-8077

Operated by Joe Foster

Happy Thanksgiving

**Bill's Automatic
Transmission Service**

Automatic Transmission Specialists

4 Speed Differential Clutch

Hydraulic - Ultramatic - Dynaflo -
Power Glide - Power Flite - Fordomatic -
Turbo-Glide - Jet-Away

Bill Modic, 1311 East 55th Street, Cleveland 44103

391-9188

Dr. Zenon A. Klos

E. 185th Area

531-7700

-- Emergencies --

Dental Insurance Accepted

Laboratory on Premises - Same Day Denture Repair

COMPLETE DENTAL CARE FACILITY

848 E. 185 St.

(between Shore Carpet & Fun Services)

4 About St. Vitus Senior Housing

At the St. Vitus Pastoral Council meeting of Oct. 20th, Paul Kosir presented an overview of the revised architect drawings of the proposed Senior Housing structures.

A three-story building is being proposed and recommended. A mix of indoor garage and outside parking will be used.

A multi-purpose chapel and meeting area plus various "gathering / family" rooms will be incorporated.

The building will be a mix of brick, wood, siding and stucco materials.

One and two-bedrooms will be available in respective 750 and 900 square feet

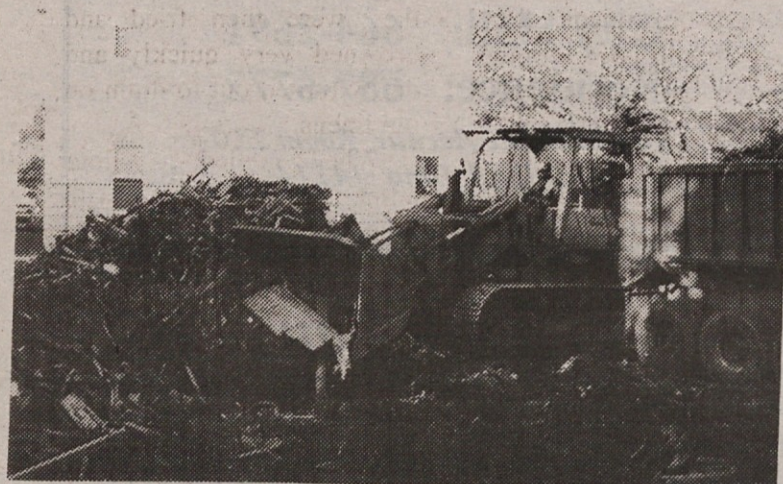
suites. Storage space will also be allowed at 125 square feet for each suite.

There will be 32-to-33 suites. The building will include fire sprinklers plus other features to comply with the American Disabilities Act.

Stane Kuhar spoke about the financial situation which included the possibilities of incorporating parish funds, matching grants, city of Cleveland funding and a parish campaign, plus a "parish bond."

The final estimates will be forthcoming probably by the end of the year.

--St. Vitus Parish Bulletin

Demolition work in progress. Houses being torn down to make way for proposed site of St. Vitus Senior Housing.

St. Vitus Senior Housing Update

On Veterans Day, Nov. 11, a historic moment occurred in the Cleveland St. Clair neighborhood. Four houses and one garage were demolished as one more step was being completed for the proposed St. Vitus Parish initiative for independent senior housing. A security fence will be installed at the site.

In late November or early December two artist renderings will be put on display in St. Vitus Church vestibule

for review by the parish community and public. The renderings will show both exterior view of the proposed building as well as courtyard view. After the review period, a parish town hall meeting will be held.

The final step in this process will be a final recommendation and set of plans forwarded to Bishop Anthony M. Pilla and the finance office of the diocese of Cleveland.

--Stane Kuhar

St. Vitus Altar Society News

Invited to our Christmas Party to be held on Sunday, Dec. 12 at 1 p.m. in the St. Vitus Auditorium are all members of our society, especially our newest installed.

There is no admission price, but requested will be the purchase of a \$1.00 raffle ticket. A small gift towards the raffle will be appreciated.

To enhance our holiday ham and Slovenian potato salad, a casserole of baked beans, mac, salad or Jello will be gratefully accepted.

I'll bring assorted cheese cubes and crackers and my favorite pastry. Desserts are always enjoyed, so bring one of your favorites.

Our special guest, pastor Rev. Božnar, will be warmly welcomed after his three month Sabbatical absence.

Let's have the best attendance ever.

--Fran Nemanich

It's Cool to be Slovenian

Wilke Hardware

Josephine (Zaman) Wilke
Jack Zaman
Paints, glass Housewares,
Plumbing, Electrical
Supplies, Garden Supplies
Screens and Storms Repaired
809 E. 222nd St.
Euclid, Ohio 44123
RE 1-7070

JENKO'S ELECTRICAL SERVICE

Old & New Wiring
New Fuse boxes
no Job Too Small
Seniors Discount
Insured
481-7432

(2nd & 4th week x)

W. MAIER DOORS UNLIMITED

Garage door repair and replacement. Entrance and storm doors. Door openers and electrical repairs. Call (Slovenian) Walter Majer at 216 - 732-7100. Emergency pager: 216-506-8224.

Pumpkin Cheesecake

I have been making it for Thanksgiving dinner for 10 years.

Ingredients:

- 2 ½ C. graham cracker crumbs
- 1 T sugar
- ¼ C butter, melted
- 2 8 oz. packages cream cheese
- ¾ C sugar
- 3 eggs
- ½ C whipped cream
- 1 ½ C pumpkin
- 2 T maple syrup
- ½ t ground ginger
- ½ t cinnamon
- ¼ t nutmeg

Topping:

- 1 pint sour cream
- 6 T sugar
- ½ t vanilla

Directions:

Melt butter and combine with graham cracker crumbs. Press into the bottom of a springform pan.

In a Kitchenaid mixer, beat the cream cheese, sugar and eggs. Add the pumpkin, whipping cream, maple syrup and spices. Pour into the springform pan and bake at 325° for about an hour. Take the cake out and immediately spread topping mixture and return to oven for 10 minutes. Turn off the oven, and let the cake cool for about an hour with the door ajar. Refrigerate overnight.

--Kim Ann Kaifesh
Our Family Recipes

Pumpkin Crunch

Ingredients:

- 1 yellow cake mix
- One 16 oz. can pumpkin
- 12 oz. evaporated milk
- 3 eggs
- 1 ½ cup sugar
- 2 tsp. pumpkin spice
- ½ tsp. salt
- ½ tsp. cinnamon
- 1 cup walnuts (chopped)
- 1 stick margarine (melted)

Directions:

Mix pumpkin, milk, eggs, sugar, salt, and spices until blended. Pour into greased 9x13" pan. Crumb dry cake mix on top. Sprinkle with nuts. Drizzle melted butter on top.

Bake 350° for 50-55 minutes.

--JoAnn Kaifesh
Our Family Recipes

Slovenian Women's Union of America

Cookbook More Pots and Pans

Is available for Holiday Gift Giving
Traditional Slovenian Recipes

plus

Delectable Dishes for Discerning Dining
\$18.00 includes postage and handling
Allow 2 weeks for delivery.

Checks payable to:
Slovenian Women's Union of America
431 N. Chicago St.
Joliet, IL 60432

Happy Thanksgiving

"One of the deepest secrets of life is that all that is really worth doing is what we do for others."

--Lewis Carroll

AZMAN MEATS

Bill Azman Jr.

(216) 481-0826

654 E. 185th Street, Cleveland, OH 44119

FLICKINGER TIRE & AUTO

COMPLETE AUTO REPAIR ON ALL MAKES & MODELS
INCLUDING 4X4's, LIGHT TRUCKS & MOTOR HOMES

COMPUTER ALIGNMENT & BALANCE • SHOCKS • STRUTS
C.V. JOINTS • RACK & PINION • BRAKES • EXHAUST

Firestone

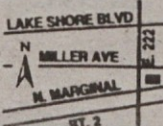

GOODYEAR

Mon-Fri 7am-6pm
Sat 7am-2pm

216 731-7100

939 E. 222 St.

If Julia Child Were Slovenian...

By Joe Glinsek

She could probably whip up a *potica* in less time than it took me to type it, and the rest of our "goodies" would be no challenge to her culinary skills.

What's more, she wouldn't be surprised by the organ meats and other odd things that Slovenians consider good eating. But let's stick to pastries. Had she the good fortune to taste our cooking, we might have seen a television show about our cuisine.

That dream aside, we already have "Julia" in the kitchen - our Slovenian **Mom**. She baked or cooked the goodies I'll describe, and many more. The recipes were in her head, the skill in her hands, and the will in her heart. All our food was seasoned with love.

Those *krofe* are much easier to make than *potica*, but it's no cookie-bake. You could call them "Slovenian donuts," and they were made as a pre-Lenten treat on Shrove Tuesday, Mardi Gras, Fat Tuesday, or whatever you choose to call the day before Ash Wednesday. The dough was similar to that used for

potica, and the *krofe* were deep-fried in a dented, deep round pan that seemed to appear in or on the stove almost daily. The dough was raised and punched down before rolling it about a half-inch thick on our floured kitchen table. Using a cookie cutter, the three-inch disks were cut and set aside to rise.

Meanwhile, two inches of melted homemade lard was trying to tread the line between very hot and scorched. When the rounds had risen and puffed on layers of old linens, they were gently dropped into the hot lard about six to a batch. First they sank and then floated to sizzle and float for a moment before they were turned. A flip to brown the other side, and out they came all shiny and brown with a pale stripe around their waist. Linens absorbed the fat before they were placed on a fresh cloth to cool. They sat like rows of jelly donuts waiting to be filled, but these were to be eaten with just a light dusting of powdered sugar. I would like that today, but I had more of a sweet tooth as a kid. My *krofe* were

improved with a spoon of jam pushed into each end.

Flancate were another deep-fried holiday treat and the preparation was similar to that for *krofe* except for the dough, which was more rich and rolled thinner. After the rising and rolling, the dough was cut into long one-inch strips and the serrated wheel of a brass tool that is still in our kitchen drawer and has acquired a lovely patina. The strips were then cut into short lengths and each was twisted into a loose knot. Set out to rise again, they were then fried and browned very quickly and deftly turned out to drain on old linens.

When cooled, a flour sifter dusted them with powdered sugar. Loosely covered with a napkin, they were set aside on a platter. *Flancate* had a tender crisp texture and the "melt in your mouth" taste that was absolutely addictive. At Slovenian weddings, the platters of *flancate* were emptied faster than they could be replenished. This simple, but classic pastry was loved by all.

(To Be Continued)

Congratulations to Stanley Rus and his friend Jill, (right), and relatives who climbed to the top of Mt. Triglav in Slovenia on Wednesday, Sept. 15.

Slovenian School Sells Sweats

St. Vitus Slovenian Language School is selling quality navy sweatpants and navy sweatshirts with the beauti

fully stitched logo you see above in red and white stitching. The stitched logo on the left chest and left leg is about 4" by 2" in size. The sweats are available in adult sized for \$20 and youth sizes for \$18 per item. This is a fundraiser for the annual Slovenian trip of our graduates. Please call me at 440-585-9224 with your order. Thanks. --Apolonia Zakelj

— Visit Us Soon —
— Happy Thanksgiving —

Mary Vesel Family
243-7373

7533 Pearl Rd., Middleburg Hts, Ohio
Obiščite nas kmalu...

Happy Thanksgiving

Travelmax, Inc.

911 East 185th St.
Cleveland, Ohio 44119 216-692-1700

Hansa Import House, Inc.

Hansa Travel Service

2717 Lorain Avenue
Cleveland, Ohio 44113
216-6585 or 216-281-3177

Patria, Inc.

791 East 185th St.
Cleveland, Ohio 44119 216-531-6720

Suzy and Boris Music

Enter the Net

Computer friends frequently ask me why I am not an Internetter freck. I have a simple answer, two things: first, it's too time consuming, and secondly it is addictive.

Time consuming because anyone can spend hours at the keyboard literally exploring, exploring anything and everything in the whole world.

It is addictive because it is the same kind of disease as wine, women, money, and gambling, if it becomes a passion or is overdone.

At school I always emphasized two things to my students: learn as much about Electronics along with Mathematics and computers as you can. Our society will become divided into two groups of economic slaves: the haves and have-nots of computer knowledge.

The whole world will be completely overrun by the computer technically, *tomorrow* or the day after.

Just as the horse and buggy totally disappeared from our streets, so will our lives be entirely adapted to an entirely new way of living. Everything will be computerized. (even the toilet).

My friend, Frank, at the gas station dropped his auto repair shop: cars were getting too complicated and computerized. His mechanics had to go to Detroit periodically to brush up on the latest auto technology.

It will become a new way of living. Just as the old grocery store gave way to the supermarket (taken for granted by the young people today.)

No longer will you wander from place to place at the beginning of a new month with all of your utility bills in hand and your pocket stuffed with change from your monthly pay.

It is all being electronized. My bank and the gas company already notified me that I could no longer pay the bills there in person. But Internet and electronic bookkeeping was acceptable!

It will be a new "modern" way of living, giving us more time to watch games, movies, and entertainment; not on TV or cable, but rather directly by satellite.

It's happening much faster than most people realize. Big Daddy in Wash. has already been working overtime and has our number. Look out! -- Joseph Zelle

SWU Br. 50

Christmas Party

The annual Christmas Party for the Slovenian Women's Union Branch 50 will be held on Sunday, Dec. 5th at 1 p.m. in the Slovenian Home, 15810 Holmes Avenue in Collinwood.

A delicious dinner will be prepared by Julie Zalar and her staff.

There will be good music, sing-a-long, and prizes, a real happy day.

Guests are welcome
For reservations please call Mary Maxin at 1-440-585-2641.

--Ann J. Tercek,

Al Koporc, Jr.

Piano Technician
(216) 481-1104

Since 1905
Davis
Funeral Home

A Distinguished Name in... FUNERAL SERVICE

Charles R. Davis
John R. Vaughan
Mitchell W. Babcock

The **Trust 100**
Network of Family Owned...
Funeral Homes

4154 CLARK AVE.
WILLOUGHBY, OH.
942-1122

*Happy Thanksgiving to All
American Slovenians*

from

**Ladies Auxiliary
Slovenian Society Home**

President: Jackie Julle
Vice Pres.: Marty Koren
Recording Secretary: Val Korosec
Treasurer: Dorothy Kapel

Come and visit for our delicious
FISH FRIES
every Friday 11 a.m. to 7:30 p.m.
Slovenian Society Home
on Recher Avenue
Euclid, Ohio
531-8348

Happy Thanksgiving

Specialists in
Corrective Hair Coloring

tina & brenda's

HAIR SALON

5216 Wilson Mills Road

461-7989 / 461-0623

Richmond Hts., Ohio 44143

Visit us...

**Dr. Mirko Vombergar
D.D.S.**

6551 Wilson Mills Road
Mayfield Village, Ohio 44143

Call for your appointment 1-440-473-4746

Office Hours - by appointment only.
Saturday and evening hours available.

We also speak SLOVENIAN!

*To All Americans - We Wish
Happy Thanksgiving*

*Greetings from the
Members of*

**St. Clair
Business
Association**

6220 St. Clair Ave.
Cleveland, O. 44103

The St. Clair Business Association was established to provide the businessmen of the community a forum for the mutual exchange of ideas. It further dedicates itself to motivate the effective cooperation and communication necessary for the instilling of pride, the establishment of confidence, resulting in the creation of a more wholesome community atmosphere.

Support Your Member Merchants

**BEST WISHES FOR A
HAPPY THANKSGIVING**

from

The Board of Directors,
Lodge Officers
and
All Members of the

**AMERICAN
MUTUAL LIFE
ASSOCIATION**

19424 South Waterloo Road
Cleveland, Ohio 44119-3250
Phone: 216-531-1900
Fax: 216-531-8123

Fraternal Insurance Society (SDZ - Slovenska - Dobrodelna Zveza)
Affiliated with: National Fraternal Congress of America, Ohio Fraternal Congress

One Woman's
Window Co., Inc.
(440) 439-9941

**"See The World Clearly
Through Our Windows"**

**Any Size White Doublehung Window
\$250.00 Installed**

**In an existing wood common
opening includes:**

- Fiberglass Half Screen
- Safety Limit Locks
- Sloped Step Sill For Drainage
- Heavy Duty Spiral Balance Mechanism
- Tilt In Sashes For Easy Cleaning
- Welded Sashes
- Secure Cam Action Locks
- Manufacturers Lifetime Guarantee

**Other
Styles
And Colors
Available**

**We Also Offer
A Variety Of
Storm Doors And
Steel Replacement
Doors**

**10 Years
Experience**

**Call For
Phone
Estimates**

Death Notices

CECELIA FEGUS

Cecelija Fegus (nee Pupek), 90, daughter of the late Fabian and Ana. She is survived by relatives in Croatia. Services were held Thursday, Nov. 18 at 9 a.m. at the Zak Funeral Home followed by Mass of Christian Burial in St. Vitus Church at 10 a.m. Interment All Souls Cemetery.

DELMAS R. HEATON

Delmas R. Heaton, 80, passed away on Thursday, Nov. 11, 1999 at Geauga County Hospital in Chardon. Delmas was the husband of Theresa (formerly Bericic) (nee Petkovsek); father of Yvonne Jett (husband Charlie), James (wife Carol), Michael (wife Kathleen), Elizabeth Ramsey (husband Bill), Frida Koci (husband Dan) and Silvester Bericic; grandfather of 9; and great-grandfather of seven.

He was a son of Lee Heaton and Ollie (nee Newhouse) (both deceased); brother of A ne, Raymond, Naomi and the following deceased: Howard, Bob, Jim, Mary Jane and Nora; uncle; great uncle and Godfather.

Funeral services were held on Monday, Nov. 15 at 9:30 a.m. at St. Lawrence Church in Cleveland. Interment Pleasant View Cemetery in Sycamore, Ohio.

Arrangements by the Fortuna Funeral Home, 5316 Fleet Ave., Cleveland.

Donation

A Big Thank You to **Ljudmila Lekan** of Cleveland, Ohio who donated \$50.00 to the Ameriška Domovina.

Donation

A big Thank You to **Anthony Ravnik, M.D.**, of Piedmont, California who donated \$50.00 to the Ameriška Domovina.

In Memory

Thanks to **Anton Vogel** who donated \$10.00 to the Ameriška Domovina in memory of the Vogel and Stefancic families.

CARST-NAGY Memorials

15425 Waterloo Rd.
481-2237

"Serving the Slovenian Community."

ZeLe Funeral Home

MEMORIAL CHAPEL

LOCATED AT

452 E. 152 Street

Phone 481-3118

Family owned and operated since 1908

Communal Reconciliation

St. Vitus Parish Council is sponsoring an Advent Communal Reconciliation Service on Sunday, Dec. 12 at 7 p.m. Seven priests will hear confessions in both English and Slovenian. Father Frank Godic will be the homilist. Through communal prayer we will prepare for Christmas and the Jubilee Year 2000.

A special invitation is extended to all parishioners from other Slovenian churches in the Cleveland area.

For *Spiritual Life Committee*
Sister Mary Avsec, SND
Mary Petelin
Marie Burgar

In Memory

Thanks to **Flora and Joe Jenko** of Euclid, Ohio who donated \$20.00 to the Ameriška Domovina in memory of their parents.

Donation

Big thanks to **Mr. and Mrs. Anthony Jagodnik** of Sleepy Hollow, NY who donated \$70.00 to the Ameriška Domovina.

Donation

Thanks to **Herman Preseren** of Winston Salem, N.C., who donated \$20.00 to the Ameriška Domovina.

Big Donation

Big Thanks to the **Zitnik Family (Dusan, Stansa and Family)** who made a generous donation to the Ameriška Domovina.

In Memory

Thanks to **Adolph Somrack** of Willoughby Hills, Ohio who renewed his subscription plus enclosed an additional \$20.00 in memory of his wonderful wife, **Jane Somrack**.

In Memory

Thanks to **Ernie Ryavec** of Santa Monica, California who made a donation to the Ameriška Domovina in memory of his friend and former classmate **Frank J. Pausic** who passed away on June 2, 1999 in La Jolla, California.

In Memory

Enclosed is my check for renewal and a little extra in memory of **John Jackson**.

--**Mary Jackson**
Willoughby Hills, Ohio

Pictures on Display

Elsie M. Desmond Rudman has her embroidered pictures on display at the Wickliffe Public Library, also her new book "Wickliffe Pictorial History 1817-1999."
Please call 1-440-944-3785

A talent is formed in stillness, a character in the world's torrent.

In Loving Memory The Fourth Anniversary of the death of our beloved Mother, Sister, Aunt, Great-Aunt, and Grandmother

Josephine "Pep" Flaisman

Died Dec. 1, 1995

Though her smile is gone forever and her hand we cannot touch We will always have happy memories of the one we loved so much.

Missed by:

Sons - Alan and Aldon
Daughter Alana Wallin
Sister - Sylvia Plymesser
Son-in-Law - Robert
Sister-in-Law - Glenna
Daughters-in-Law -
Caroline and Carla
Grandchildren

Enjoys A.H.

I enjoy the American Home newspaper, especially the write-ups and look forward to receiving the paper each week.

--**Ann Lukek**
Richmond Hts., Ohio

Prijatelj's Pharmacy

St. Clair & E. 68 St. 361-4212
IZDAJAMO TUDI ZDRAVLA
ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE
OHIO - AID FOR THE
AGED PRESCRIPTIONS

St. Therese, the Little Flower, please pick me a rose from the heavenly garden and send it to me with a message of love, ask God to grant me the favor I then implore and tell Him I will love Him each day more and more.

[The above prayer, plus 5 Our Father's, 5 Hail Mary's, 5 Glory Be's, must be said on 5 successive days, before 11 a.m. On the 5th day, the 5th set of prayers having been completed, offer one more set of 5 Our Father's, 5 Hail Mary's and 5 Glory Be's.]

Reprinted from LEAVES MAGAZINE, P.O. BOX 87, Dearborn, MI 48121

"Mother most dear, we wish you were here, we cherish your thoughts as we recite this prayer to your favorite St. Therese, for you and for others as a remembrance of your love and devotion to everyone whose life you've touched."

Mary Frances Mlakar Petric

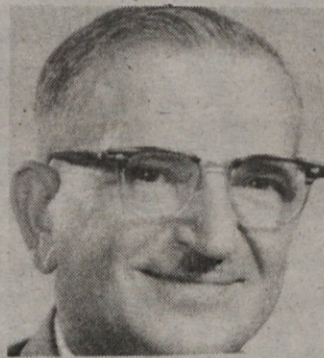
7/29/22 - 11/26/95

Petric Family

In Loving Memory

OF THE 26th ANNIVERSARY OF THE DEATH OF OUR DEAR HUSBAND, FATHER, AND GRANDFATHER

John Habat

Who passed away on Oct. 30, 1973

Sadly missed by:

Sons, John, and Edward
Daughters, Beatrice, and Anna, and remaining relatives

In Loving Memory

OF THE 13th ANNIVERSARY OF THE DEATH OF OUR DEAR FATHER, GRANDFATHER, SON AND BROTHER

Herman L. Habat

who passed away Nov. 25, 1986

Sadly missed by:

His eleven children and grandchildren; sisters and brothers

In Loving Memory

OF THE 2nd ANNIVERSARY OF THE DEATH OF OUR DEAR MOTHER, GRANDMOTHER, GREAT-GRANDMOTHER

Mary Habat

who passed away Feb. 7, 1997

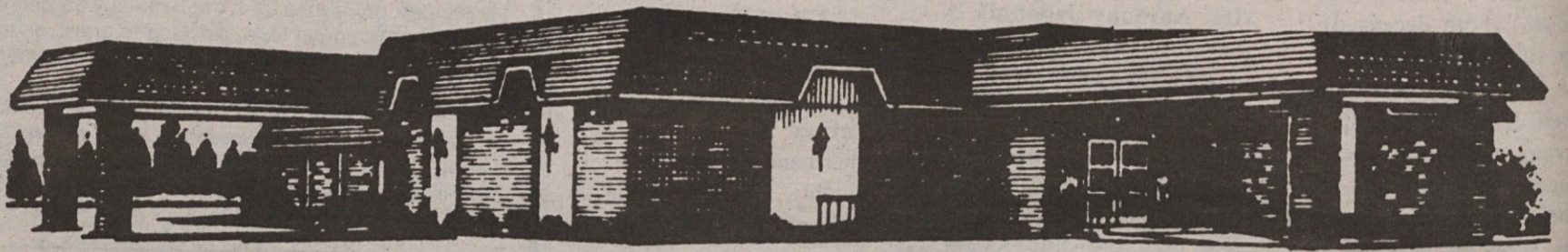
Dear mother; you are not forgotten, though on earth you are no more. Still in memory, you are with us, as you always were before.

Sadly missed by:

sons John & Edward
daughters, Beatrice, Anna and remaining relatives

Happy Thanksgiving

The Dan Cosic
FUNERAL HOME

COMPLETE FUNERAL PRE-PLANNING

SPACIOUS LUNCHEON ROOMS AVAILABLE FOR FAMILY USE AFTER SERVICES

- Burials / Memorial Services
- Trusts Available
- Traditional Services
- Entombments
- Cremations
- Itemized Pricing
- Community Rooms Available

440-944-8400

28890 Chardon Road • Willoughby Hills

2nd Location

17010 Lakeshore Blvd. Cleveland, Ohio 44110

(Formerly Grdina's)

216-486-2900

Dan Cosic and Joe Zevnik - Funeral Directors

— Vesti iz Slovenije —

Strokovnjaki bodo pomagali pri pripravi novega volilnega zakona

Slovenska tiskovna agencija (STA) je pričela o seji Komisije Državnega zbora za volilni sistem, da je le-ta "na današnji seji (t.j. 23. nov.) imenovala štiričlansko skupino strokovnjakov za področje volilnih sistemov ter zavrnila predlog za noveliranje zakona o volitvah v DZ, ki ga je vložil državni svet. Po daljši razpravi so se člani komisije tudi dogovorili, da bodo ob pomoči omenjene skupine strokovnjakov pripravili nov volilni zakon, in sicer na podlagi izhodišč, ki naj bi jih do konca naslednjega tedna pripravile poslanske skupine ter ob upoštevanju referendumske volje in odločbe ustavnega sodišča.

Na naslednji seji komisije, ki so bo po napovedih predsednika Janeza Podobnika (SLS) sešla po 6. decembru, naj bi poslanske skupine predstavile sicer večinoma znana stališča glede sprememb volilnega sistema, ki jih bo proučila strokovna skupina ter pripravila teze za nov volilni zakon.

Po skoraj dveurni polemični razpravi je komisija sklenila, da bodo pri pripravi novega zakona o volitvah v DZ in zakona o določitvi volilnih enot sodelovali štirje strokovnjaki: Franci Grad, Tone Jerovšek, Rajko Pirnat in Slavko Gaber. Večina poslanskih skupin je v skladu z odločitvijo na prvi seji predlagala po enega oziroma dva kandidata, poslanska skupina SDS pa kar pet. Na koncu je prevladalo mnenje, da naj bo to ožja skupina strokovnjakov, vendar pa po Podobnikovih besedah ni izključena možnost razširitve že na prihodnji seji.

Poročilo STA nato predstavlja stališča različnih članov komisije oz. strank, in nadaljuje: "Po oblikovanju skupine strokovnjakov je komisija nadaljevala razpravo o predlogu Državnega sveta za kombinirani volilni sistem, ki pa po prepričanju SDS in SKD ne more biti podlaga za odločanje o večinskem sistemu. Podobno je v imenu poslanske skupine SLS menil Josip Bajc ter izra-

zil prepričanje, da je treba ta zakon zavrniti. Večina se je tako strinjala, da je treba pripraviti nov zakon. Vendar pa so poleg predloga DS za kombinirani volilni sistem v zakonodajnem postopku še trije volilni zakoni, od tega dva predlaga SDS; Janez Janša je napovedal umik obeh, če bo komisija uspela pripraviti novo besedilo.

Zadosten okvir za nadaljnje delo pri pripravi novega volilnega zakona bi bilo po prepričanju Toneta Anderliča (LDS) upoštevanje treh izhodišč: personalizacija volitev, upoštevanje odločbe ustavnega sodišča (volitve 88 poslancev po dvokrožnem večinskem volilnem sistemu) ter razdelitev števila poslanskih mest v skladu z volilnimi rezultati. Tudi po besedah Cirila Ribičiča (ZLSD) naj bi volilni zakon omogočil personalizacijo volitev, stabilno vlado, moral pa bi preprečiti polarizacijo. Nov zakon naj bi omogočil glasovanje o posameznikih, ne o strankah, in to tako, da to ne bi vodilo k polarizaciji političnega prostora. V nasprotju z Anderličem pa po njegovem prepričanju ni argumentov za povečanje števila poslancev, kar bi sprožilo novo nezadovoljstvo in spor med DZ in ljudstvom.

Da so stranke še vedno na različnih bregovih, pa priča izjava Janeza Janše, ki je opozoril, da so načela, ki sta jih izpostavila predhodnika, v nasprotju z odločbo ustavnega sodišča.

Toliko snega v novembru ni zapadlo že vsaj 15 let – Tudi močna burja

Ponedeljkom *Delo fax* poroča: "Skoraj po vsej Sloveniji je včeraj zapadlo več deset centimetrov snega. Močno je snežilo ves dan, največ v nižinah pa so ga namerili v Kočevju – s podlago iz prejšnjih dni ga je že več kot 80 centimetrov." Poročilo dodaja, da podatki potrjujejo, da v novembru v zadnjih 15 letih v Sloveniji še ni zapadlo toliko snega. Na primorski strani je sneženje spremljala močna burja. V Beli krajini so zaradi snega prepovedali vožnjo s tovornjaki. Sneg je hudo prizadel tudi Brkine.

Mozaik slovenskega slikarja

p. Marka Rupnika v papeževi kapeli

14. novembra je papež Janez Pavel II. posvetil prenovljeno kapelo Redemptoris Mater, Odrašenikova mati, ki stoji pred vhodom v papeževo rezidenco, oblikoval pa jo je, kot je bilo v AD pretekli teden poročilo, slovenski akademski slikar pater Marko Rupnik. Posnetek desno kaže Kristusov krst in spust v predpeklo (celotna višina 7,5 metra). Mozaik so slikar p. Rupnik in njegovi sodelavci iz rimskega študijsko-raziskovalnega centra Aletti ustvarjali tri leta, kapelo pa za vatikanskimi zidovi postavljajo ob bok tistim, ki jih je poslikal Michelangelo.

Delo je p. Rupniku zaupal papež Janez Pavel II. Papež sam jo je financiral z denarjem, ki ga je dobil v dar od kardinalskega zbora ob petdesetletnici svojega mašništva.

O stvaritvi p. Rupnika s posnetkom vred poroča tudi najnovejša Družina.

Iz Clevelanda in okolice

Miklavževanje—

Otroci Slovenske šole pri **Mariji Vnebovzeti** bodo pripravili sv. Miklavžu in lepo vabljeni javnosti lep sprejem s kratkim programom v soboto, 4. decembra, ob 6. uri zvečer v šolski dvorani.

Slovenska šola pri **Sv. Vidu** pa priredi miklavževanje v nedeljo, 5. decembra, ob 3h pop., v farni dvorani. Starši se bodo lahko pogovorili s sv. Miklavžem od osme ure dalje v društveni sobi. Na dan prireditve bodo naprodaj tudi domači krofi. Vsi vljudno vabljeni!

Tarok turnir—

Tarokisti so vabljeni na tarok turnir to soboto, 27. novembra, ob 7. uri zvečer v prostorih TravelMax Inc. na 911 E. 185 St.

Silvestrovanje—

Novoletna veselica z večerjo in plesom, pod pokroviteljstvom ansambla Veseli godci in fare Marije Vnebovzete, bo v collinwoodskem Slovenskem domu na Holmes Ave. na Silvestrov večer. Pričela se bo ob 6.30. Vstopnice so po \$40 na osebo. Za rezervacije kličite v župnišče: 761-7740. Prostor je omejen, zato pohitite s prijavi.

Novi grobovi

Maria Walentscak

Dne 18. novembra je na svojem domu v Euclidu nenadno umrla 81 let stara Maria Walentscak, rojena Zakosek, žena Martina, mati Eric-a (žena Marilyn), stara mati Ericha in prastara mati Brennana, sestra Slavice Žlender (Slovenija), teta Anne Rozic, Malči Kolenko, Karla Valencaka in Jožice Vitulich, članica Štajerskega kluba in društva Presv. Srca Jezusovega št. 172 KSKJ. Pogreb je bil 20. novembra v oskrbi Cosic zavoda s sv. mašo v cerkvi sv. Viljema in pokopom na Vernih duš pokopališču.

Mary Modic

Umrta je 73 let stara Mary Modic, hčerka Francka in Mary Modic (oba že pok.), sestra Josepha, Frances Zeleznik, Williama, Agnes Adkins ter že pok. Tina in Johna, teta. Pogreb je bil 20. novembra v oskrbi Cosic zavoda s sv. mašo v cerkvi sv. Vida in pokopom na Vernih duš pokopališču.

Večer s škofom Pevcem—

Letos bo to tradicionalno srečanje v petek, 3. decembra, ob 7h zv., kot običajno v nekdanjem Borromeo semenišču, 28700 Euclid Ave. (sedaj Center for Pastoral Leadership). Škof Pevec bo daroval sv. mašo v kapeli ob 7h, sledil bo sprejem v sosednjem Rappe centru, govornik bo č.g. Janez Kumše, ki bo govoril o beatifikaciji škofa Slomška in obiska papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji 19. septembra. Vstopnine ni in je javnost lepo vabljena. Večer sponzorira Slovenian American Heritage Foundation, ki bo hvaležen za darove peciva za sprejem. Pridite.

Zahvalni dan festival—

Gre za vsakoletni tridnevni polka festival, ki ga organizira Tony Petkovšek v hotelu Marriott v središču mesta. Prišel se bo jutri, na Zahvalnem dnevu, in se nadaljeval do sobote zvečer.

Zborovanje v St. Louis—

Od preteklega četrtka do nedelje je bilo v mestu St. Louis zborovanje največje zveze slavistov v ZDA, na njem je sodelovala tudi Družba za slovenske študije. Bilo je več zanimivih referatov v zvezi s slovenistiko. Svoj že "tradicionalni" sprejem za člane Družbe je pripravil veleposlanik dr. Dimitrij Rupel, dr. Peter Vodopivec, zgodovinar, ki je pred leti prebival z družino več mesecev v našem mestu, je voščil pozdrave vsem svojim znancem. Družba načrtuje nekaj zanimivih panelov oz. sekcij za prihodnje leto, ki bo od 9. do 12. novembra v Denverju, Colorado.

Krajši obisk—

Ob preteklem daljšem "vikendu" sta bila na obisku v mestu slovenski veleposlanik pri Sv. sedežu dr. Karl Bonutti in žena Hermina. Srečala sta se s številnimi znanci, dr. Bonutti je govoril o svojih dolžnostih kot predstavnik Slovenije pri Sv. sedežu.

V tiskovni sklad—

Ga. Amalia Gregorc, Richmond Hts., O., je darovala \$21 v podporo našemu listu. G. Frank Tushar, Willoughby Hills, O., je daroval \$50. Isto vsoto je darovala ga. Ljudmila Lekan iz Clevelanda, g. in ga. Anthony Jagodnik, Sleepy Hollow, N.C. pa \$70. Iskrena hvala vsem!

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103-1692
Telephone: 216/431-0628 - Fax: 216/361-4088

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English Editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Michael and Irma Telich,
Frank J. Lausche, Paul Kosir

NAROČNINA:

Združene države Amerike in Kanada:
\$30 letno za ZDA; \$35 za Kanado (v ZD valuti)
Dežele izven ZDA in Kanade: \$40 letno (v ZD valuti)
Za Slovenijo, z letalsko pošto, \$160 letno

SUBSCRIPTION RATES

United States and Canada:
U.S.A.: \$30 per year; Canada: \$35 in U.S. currency
Foreign: \$40 per year U.S. or equivalent currency
Slovenia: \$160 per year (air)

AMERICAN HOME (ISSN 0164-680X) is published weekly for \$30 per year by American Home Publ. Co., 6117 St. Clair Avenue, Cleveland, OH 44103-1692. Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio. POSTMASTER: Send address changes to AMERICAN HOME, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103-1692.

No. 45

November 25, 1999

ALOJZ REBULA

CREDO

Komunizem je bil (in je) religija

Ob deseti obletnici padca komunizma je za neko okroglo mizo vrsta znanih evropskih izobražencev izrazila svoje mnenje o tem enkratnem zgodovinskem pojavu. V glavnem niso šli prek izjav kakor "Zmagal je kapitalizem", Stvarnost je porazila Marxa" in podobnih. Še najgloblje je zaoral tudi pri nas znani Francois Furet: "Socialistična tradicija je umrla, pokopana pod ruševinami berlinskega zidu ... Resnica je, da zapiramo zgodovinski cikel, ki ga je odprla francoska revolucija. Dve stoletji političnih idej sta dokončno za nami ..." (14. maja 1992).

Ko bi bil Furet še bolj pritisnil na plug, bi bil lahko zapisal: Za nami je religija 20. stoletja. Dokazi, da smo imeli opraviti z religijo, kar silijo pod pero:

1. Komunizem ne bi bil nikdar imel takšne privlačne moči, ko se ne bi bil skliceval na presežno, če že ne transcendentno razsežnost v človeku in če mu ne bi obljubljal tudi neke popolne osebne potešenosti (razen spricho problema smrti ...) in popolne družbene odrešitve.

2. Ko bi bil zgolj ideologija, ne bi bil tako totalitarno nestrpen do religije, na prvem mestu krščanske: proti krščanski religiji se je s takšno zagrizenostjo mogla boriti le druga religija.

3. Na psihološki ravni je lahko svojega privrženca osvojil do fanatične vere in do skrajne požrtvovalnosti.

Sam se spominjam pomenkov (ne na Slovenskem ...) s kakšno komunistko, ki je besedo "Partija" izgovarjala z ekstatičnim izrazom obraza, s kakršnim bi lahko kristjan izgovarjal besedo "Evharistija", pa je ne izgovarja tako. Ali odgovora, ki ga je dal pred kratkim nekdo na tržaskem radiu na vprašanje: "Ste še komunist?" "Še." "Po vseh polomih komunističnih režimov? "Tisto je bilo samo generalka!" Če to ni vera ...

Ja, tudi Slovenijo je hotela osvojiti ne nova ideologija ali filozofija, ampak vera: "Verujem v materijo vsemogočno, stvarnico nebes in zemlje ..."

Človek se vpraša: kam je šlo tistih 100.000 slovenskih partijcev, potem ko je komunistična vera izhlapela? Zakaj se niso obrnili (ali vrnili ...) k oni drugi veri, ki je bila zmagovalka ("Kristus je porazil Marxa")? Koliko je bilo spreobrnjenecv?

Vprašanje za naše sociologe in psihologe. A ni težko tvegati mnenje, da je teh spreobrnjenecv zelo malo. V slovenski kulturi komaj kdo. Zakaj?

Prvič zato, ker je bilo med tistimi 100.000 izredno malo resničnih vernikov. Partijska izkaznica je kot pod fašizmom bila krušna karta. Drugič: spreobrnitev h krščanstvu ni spreobrnitev k nazoru, ampak k življenjskemu slogu, k nekemu duhovnemu zajemu sveta. Prejšnja reli-

SVETI MIKLAVŽ NAM JE PISAL

Draga slovenska mladina!

Prejel sem vaše prijazne povabilo, da vas zopet obiščem. Priznati moram, da prav rad prihajam med vas. Hvaležen sem vašim učiteljicam in staršem, ki vedno poskrbijo za prijeten sprejem.

Bliža se 5. december - tisti skrivnostni večer, ko se mi bodo otroška srca odprla v pričakovanju in sreči. O, kako lepo je razveseliti bližnjega, ali pa mu pomagati v stiskah in težavah. Lep bo ta večer. Angelci v nebesih že prepevajo nebeško lepe melodije, medtem ko hite zavijati darila za vse pridne otroke. Tudi sveti Anton je zelo zaposlen, ko nosi darila v moj koš in z menoj pregleduje knjigo z imeni. V hudi zadregi bi bili, ako bi kako ime prezrli.

Za peklenskimi vrati je pa letos hud pritisk. Kar ves pekel bi se rad vsul na zemljo. Toda jaz jim pravim: "Ne z menoj!" Dovolj pekencev se klati po zemlji in vabi ljudi v svojo družino. Le pazite se! Seveda, nekaj parkeljnov bo le pricapljal za nami po stari navadi. Med temi bosta tudi Škratulin in Kosmatin, a sta obljubila, da ne bosta nikogar s seboj vzela.

S tem pismom vam sporočam, da pridem k Sv. Vidu

v nedeljo, 5. decembra,
ob 3h popoldne.

NASVIDENJE!

Vaš sv. Miklavž

gija je bila lažja: ni imela zapovedi, posebno ne pete, šeste in sedme zapovedi. Zato se je dosti lažje, potem ko si vrgel komunizem čez krov, zlekniti v liberalizem, čeprav je njegovo nasprotje "gnili liberalizem" ...).

DRUŽINA, 11. nov. 1999

Obisk betlehemske Slovencev

Op. Ur. AD - Ta dopis čaka na objavo že od oktobrske Rodne grude, vendar je še vedno zanimiv, kajti so Slovenci v Betlehemu, Pa. zelo aktivni, ob drugih težavah pa se srečujejo z nekaterimi domnevnimi rojaki, ki svoje slovensko dediščino odklanjajo oziroma želijo biti znani kot "Wends".

Številnim slovenskim izseljencem iz Amerike, ki so letošnje poletje prišli na obisk v staro domovino svojih prednikov, se je priključila tudi skupina prekmurskih izseljencev druge in tretje generacije. Na dvotedenski obisk je prišlo devetindvajset, večinoma starejših ljudi, ki so dva tedna obiskovali kraje v Porabju na Madžarskem, v Prekmurju in drugod po Sloveniji. Najstarejši med njimi je bil star 85 let. Večina jih je bila že prej na obisku, nekateri pa so prvič srečali v Sloveniji svoje sorodnike.

Slovenski izseljenci iz Prekmurja so na začetku stoletja šli s trebuchom za kruhom v Ameriko predvsem iz ekonomskih razlogov, čeprav so tudi drugi bili včasih odločilni pri odhodu. Velika večina evropskih priseljencev v Ameriko je prihajala v New York, od koder so imeli dobre železniške veze v bližnje države.

Za Betlehem so se poleg ugodnega transporta /Slovenci/ odločali tudi za-

radi delovnih mest, ki so jih čakala v železarni, tovarni cigar in pohištvu, v rudnikih in na kmetijah. Povrh vsega pa jih je tudi rahlo valovita pokrajina spominjala na rodno Prekmurje.

Z letalom so se 19. junija letos pripeljali do Gradca v Avstriji, v Mursko Soboto pa z avtobusom. Pred starim, lepo obnovljenim gradom v Murski Soboti smo jih nestrpno pričakovali in okrog njih popoldne pristrčno pozdravili župan mestne občine Murska Sobota, Anton Slavica in podpredsednik v Državnem zboru Andrej Gerenčer, podpisani, številni sorodniki in novinarji.

Po pristrčni dobrodošlici s kruhom in soljo, napolnjenimi kozarci, lectarskimi srci in drugimi darili, se je srečanje nadaljevalo na grajskem dvorišču. V očeh so se pojavile solze veselja, objemi so bili pristrčni, pozdravi v stari okorni prekmurščini z ameriškim naglasom pristrčni: "Veste moj oče so prišli v Ameriko iz Tešanovec," je povedal Vöröš, "mati pa iz Prosečke vesi. Zdaj sem prišel prvič v Slovenijo." Pozneje, v času obiska Prekmurja, se je odločil, da si bo v Radenjih kupil hišo in prihajal pogosto na obiske.

Po dolgem potovanju, spremenjenem času in biološkem ritmu, in srečanju ob dobrodošlici na gradu, so bili pripravljene za kosi-

lo in počitek v soboškem hotelu Diana.

Skupino je vodil Štefan Antalič, predsednik društva za pobratenje Betlehema in Murske Sobote, ki zase trdi: "Moje srce je prekmursko, telo pa ameriško." Tokrat je bil v domovini svojih staršev že osemnajstič, prihajal bo še, kajti načrtovanih ima še nekaj raziskovalnih projektov.

Po njegovi zaslugi je prišlo pred tremi leti, natančno 8. junija 1996, do podpisa pobratenja med Betlehemom in Mursko Soboto. Ta dan so v Betlehemu, Pa., razglasili za slovenski dan.

Štefan Antalič je seboj pripeljal celotno vodstvo društva: podpredsednico Anne Cottage, tajnico Susan Vitez in blagajničarko Lilianne Horvath. (Slednja je bila pred nedavnim izvoljena za predsednico, kajti po društvenih pravilih po dveh zaporednih mandatih Š. Antalič ni mogel biti ponovno izvoljen, op. ur. AD.)

Tokrat so špominško listino podpisali tudi v Murski Soboti. To se je zgodilo 21. junija v hotelu Diana v Murski Soboti. S soboške strani jo je podpisal župan mesta, betlehemskega župana pa je nadomestil mestni svetnik James Delgrosso. Ob tem zgodovinskem dogodku v Murski Soboti so dali vsakemu članu skupine iz Amerike v spomin srebrnik z grbom Mestne občine Murska Sobota.

V nedeljo, 20. junija, je bila skupina na ekumeniskem bogoslužju v evangeličanski cerkvi v Puconcih. Po njej je imel z gosti iz Amerike na radiu Murski val pogovor novinar Dejan

(dalje na str. 12)

Zapleti z ratifikacijo prvega sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem

Nesporazumi pred ratifikacijo

Ljubljana (Delo fax, 19. nov.) – Besedilo predvidenega sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem, zlasti pa zadnji odstavek 10. člena (t.i. šolski člen), povzroča vse več nasprotovanj v vladi in koaliciji. Zadnjo besedo o tem, ali bo člen dopolnjen oziroma pojasnjen ali pa bo šel sporazum v ratifikacijo v državni zbor nespremenjen, bo imel premier Drnovšek, ko se bo konec tedna vrnil z Istanbula.

Takšna je bila odločitev na včerajšnji seji vlade, ki jo je vodil podpredsednik Marjan Podobnik. Opomnil je, da je treba vladne sklepe spoštovati. Vlada je sprejela besedilo sporazuma na seji pred dobrim tednom dni, ki je sklenila, naj se "čim prej" parafrira (parafirata ga vodje pogajalskih ekip, to sta dr. Edmund Farhat in Andrej Grasselli) in pošlje v nadaljnjo proceduro – v ratifikacijo v državni zbor. Medtem pa sta minister za šolstvo in šport dr. Pavle Zgaga in predstavnik zunanjega ministrstva Franco Juri opozorila na nekorektnost postopka pri sprejemanju sporazuma in predlagala ustrezno dopolnitev, da bi se izognili nejasnostim, različnim interpretacijam in polarizaciji, ki jih spodbuja 10. člen sporazuma.

Z dopolnitvijo oziroma pojasnitvijo naj bi povedali, da Z dopolnitvijo oziroma pojasnitvijo naj bi povedali, da se formulacija 10. člena – ta določa, da bodo "druga perea vprašanja vzgoje in izobraževanja reševali pristojni državni organi in pristojna oblast Svetega sedeža" – dotika le perečih vprašanj šolstva, ki zadevajo Cerkev, ne pa vseh vprašanj šolskega sistema sploh. Po zagotovilih vladnih pogajalcev in vladne službe za zakonodajo je bilo tako tudi mišljeno ob oblikovanju člena, vendar ni bilo tudi zapisano. Ker sporazum še ni parafriran, je po Zgagovem in Jurijevem mnenju mogoče odpraviti nejasnosti brez kakršnih koli dramatičnih posledic, Marjan in Janez Podobnik pa sta drugačnega mnenja.

D.P.

Pomembna odločitev je v rokah premiera Drnovška

Ljubljana (Delo fax, 22. nov.) – Z vsakim dnem je manj možnosti, da bo parlament ratificiral sporazum med Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih. Besedilo je vlada sprejela 11. novembra in sklenila, naj se ga čimprej parafrira in pošlje v nadaljnjo proceduro, to je v parlament, da ga bo ratificiral. V parlamentarni proceduri sporazuma še ni.

Medtem ko so prejšnji teden njegovo dopolnitev oziroma spremembo najbolj spornih formulacij (zlasti 10. oziroma t.i. "šolskega člena") zahtevali levi stranki LDS in ZLSD, desni SKD in SLS večinoma nista govorili o vsebini sporazuma, temveč le o nedopustni površnosti vlade in neodgovornem odnosu do partnerjev, v tem primeru Svetega sedeža.

V največji, LDS, sta sporazum za zdaj negativno ocenila le strankin odbor za šolstvo in Liberalna akademija, ki sta zahtevala najmanj spremembo šolskega člena. Poslanski klub LDS se še ni izrekel o podpori besedila sporazuma. Poslanci LDS bodo to naredili, ko bo sporazum prišel v parlamentarno proceduro. Po pričakovanju bodo soglašali, da je sporazum treba vrniti v pogajanja in doseči spremembo

najmanj 10. člena in da besedila, kakršnega je sprejela vlada, ni mogoče odobriti.

Odločitev, ali se bo sporazum, ki še ni niti parafriran, vrnil v pogajanja, bo sprejel premier dr. Janez Drnovšek. Vlada po burni razpravi na zadnji seji vlade med podpredsednikom vlade Marjanom Podobnikom in članoma LDS, ministrom za šolstvo dr. Pavletom Zgago in državnim sekretarjem na ministrstvu za zunanje zadeve Francom Jurijem ni mogla skleniti nič drugega, kot to, naj magnetogram seje pregleda predsednik vlade in se odloči. Pred tem se bo najbrž posvetoval tudi s člani svoje stranke.

V petek se je na zadnje dogajanje v zvezi s sporazumom med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih odzval tudi predsednik krščanskih demokratov Lojze Peterle. Potem ko je bil prejšnji teden službeno odsoten (v Parizu), je v petek popoldne povedal, da je takšne dogodke že pred časom napovedoval, pa mu marsikdo ni verjel.

"S sporazumom med državo Slovenijo in Svetim sedežem se je zgodilo tako, kot se je zgodilo s sporazumom o kulturnem sodelovanju z Avstrijo ali o

Pretekli teden smo poročali, da je slovenska vlada pristala na prvi sporazum s Sv. sedežem in to o pravnem položaju Cerkve v Sloveniji. V zadnjem tednu so pa nastale z vladne strani resne težave. Zato posredujemo razna novejša poročila od Delo faxes. Datum vsakega delo faxes je seveda vključen, da bo lažje slediti razvoj dogodkov. Zaradi obiska v St. Louisu od četrta do ponedeljka, se urednik ni mogel srečati s slovenskim veleposlanikom pri Sv. sedežu dr. Karlom Bonuttijem, ki je bil ravno tiste dni v Clevelandu, za morebitno podrobnejšo razlago zapleta. Ur. AD

maloobmejnem sodelovanju s Hrvaško. Temu ne morem reči drugače kot sramota za državo. Ne vem, kako se počutijo partnerji, v tem primeru Sveti sedež, glede na to, da jim je vlada zagotovila, da je vse urejeno, da je zadeva zrela za podpis, potem pa se znotraj te iste vlade začne nov krog pogovorov o tem, kaj je in kaj ni v redu. To je znova lep primer, ki nazorno kaže, kako deluje ta vlada."

Peterle se sicer ni spuščal v vsebinska vprašanja sporazuma. Kot pravi, ga zanima le to, kako deluje država in kako se je kaj takega sploh lahko zgodilo. Ali se niso dogovorili ali pa je šlo samo za trik, zato da bi koga prinesli okoli, se je spraševal predsednik SKD. Po njegovem mnenju je jasno, da glede na politične razmere takšen sporazum na odboru za mednarodne odnose v parlamentu ne bo potrjen.

Ostro je kritiziral tudi početje predsednika vlade Janeza Drnovška. "Kmalu bo tako, kot je bilo v času Tita, ko so ljudje rekli: država je zanič, partija je strašna, Tito je pa dober. Tako tudi za Drnovška LDS ni najboljši, partnerji tudi niso dobri, edino Drnovšek je dober. Vse kaže tako, da bo na koncu parlament tisti grdi parlament, ki je zadevo odklonil," pojasnjuje Peterle in dodaja, da bomo imeli tretji sporazum, ki ne bo doživel ratifikacije in to vse po zaslugi nemarnega obnašanja v pripravljalni fazi. "Političnih rešitev oziroma izhodišč ni-

Strah pred škandalom

Ljubljana (Delo fax, 23. nov.) – Glede sporazuma med Slovenijo in Svetim sedežem še ni nobene uradne odločitve. V vladajoči liberalni demokraciji pričakujejo, da bo do četrtkove seje vlade že znano, kaj vse se bo v sporazumu spremenilo – poleg nekaterih redakcijskih popravkov v besedilu gotovo najbolj sporen zadnji odstavek 10. oziroma t.i. šolskega člena – in kako naj bi to opravili.

Po vrnitvi iz Istanbula je premier Janez Drnovšek včeraj menda opravil nekaj posvetovalnih pogovorov na to temo, vendar izjave za javnosti kljub pritiskanju novinarjev na predstavnike kabineta ni dal. Nasploh je izjave ali komentarje različnih ocen še vedno "tajnega" sporazuma težko dobiti, tudi na cerkveni strani. Najpogosteje slišan argument je, da se mednarodne pogodbe ne komentira, dokler ni parafrirana.

Prav zato, ker sporazum še ni niti parafriran, člani LDS zahtevajo, da se spremeni 10. člen tako, da bi bilo povsem jasno, da bodo pristojni državni organi in pristojna oblast Svetega sedeža reševali samo tista odprta vprašanja vzgoje in izobraževanja, ki se tičejo cerkvenih šol, ne pa šolskega sistema nasploh. Ta sprememba o vsebini menda ni sporna za nobeno stran. Bolj nerodno je, da bi spreminjanje besedila, potem ko ga je vlada že sprejela 11. novembra, lahko obveljalo za manjši diplomatski škandal.

Poleg te največje spremembe besedila naj bi opravili še nekaj manjših redakcijskih popravkov, na katere je ob analizi besedila v slovenskem in italijanskem jeziku opozoril Matevž Krivic. V LDS ne nameravajo sklicati nobenega posebnega sestanka na to temo, ne znotrajstrankarskega ne koalicijskega. Za zahtevano spremembo menijo, da bi se pogajalski ekipe Svetega sedeža in slovenskega zunanjega ministrstva zanjo lahko hitro dogovorili, morda kar po telefonu.

Dejan Pušenjak

Op. ur. AD: Zaradi zaključitve redakcije za notranje strani že v torek popoldne, to je narekovala potreba za natis te AD že v sredo zjutraj, pred Zahvalnim dnevom praznikom, ni bilo mogoče tu vključiti Delo faxes za 24. in ne za 25. novembra. Če bo pravočasno kaj dodatnega, bo to v rubriki na prvi strani, ki bo zaključena šele v sredo zgodaj zjutraj.

so postavljali na začetku, ampak jih postavljajo na koncu."

Peterle same vsebine sporazuma ni komentiral. Dejal je, da jo premalo pozna, ker je zgolj v časopisih bral, za kaj gre, vendar pravi: "Tukaj ne vidim večjih problemov, vprašljiva je procedura. In v smislu procedure, ne vsebine, se je ponovil Oglej."

Kakšno mnenje ima o zadnjih zapletih glede sporazuma, smo želeli izvedeti tudi od prvaka socialdemokracije Janeza Janše. Slednji je v petek popoldne, takrat ko smo ga prosili za oceno dogodkov, ravno prispel iz Pariza (tako kot Peterle), zato dogajanja ni želel komentirati, češ da se še ni seznanil s tem, kaj se je na tem področju dogajalo v njegovi odsotnosti.

M. B., D. P.

Zahvala nadškofa Šuštarja

Ljubljana – Dr. Alojzij Šuštar, ki je bil v drugi polovici oktobra zaradi poslabšanja zdravja v zdravniški oskrbi v Kliničnem centru v Ljubljani, se je ob koncu meseca vrnil v domačo oskrbo v Škofove zavode v Šentvidu.

Čeprav se je njegovo zdravje zelo izboljšalo, še vedno potrebuje počitek in zato še nekaj časa ne bo mogel voditi že prej dogovorjenih slovesnosti. Redno ga obiskuje njegova osebna zdravnica.

Odkar je bil v bolnišnici in tudi sedaj je nadškof prejel veliko pisem in želja za izboljšanje zdravja. Mnogi so ta tudi želeli obiskati. Vsem se od srca zahvaljuje. Posebno zahvalo pa izreka vsem uslužbenecem, zdravnikom in bolniškemu osebju Kliničnega centra, ki so ga v dneh bolezni tako pozorno spremljali, zdravili in mu vsestransko pomagali. Vseh se spominja v molitvi in pri mašni daritvi.

Nadškof dr. Alojzij Šuštar bo (je) v nedeljo, 14. novembra, obhajal 79. rojstni dan. Družina

BRALCI
AMERIŠKE DOMOVINE!
PRIPOROČAJTE NAŠ LIST!

Mnenje, veljavno v domala vsaki slovenski skupnosti

O visoki kulturi

..., za katero nekateri mislijo, da je njihova domena, drugi, med katerimi prištevamo tudi same sebe, pa mislijo, da je ni, ker je kultura lahko samo kultura in zato ne visoka in ne ljudska, "tista za ljudi, ki itak ničesar ne razumejo, če pa že kaj, je to mala stvar".

Zgrešeno je misliti, da je kultura lahko visoka in nizka, ker je kultura lahko samo kultura ali pa je ni. Kulture ne moremo deliti na tisto, ki je namenjena samo izbrancem, in še ti so ponavadi samooklicani izbranci, in na tisto, ki naj bi manj veljala in naj bi bila zato namenjena "vsem ljudem".

Naziv "ljudje" ali pa "vsi ljudje" je zelo moteč, ker navidezno povzdiguje tistega, ki pravi: "To pa je za ljudstvo!", nad zemeljsko rajo, in mu daje vtis, da je on nekaj več, da je on izbran in le on in njemu podobni so tisti, ki "razumejo in vejo".

Obnem pa tak odnos do "ljudstva" postavlja veliko vprašanje, ki bi ga lahko strnili v tole: "Toda kdo si ti, da lahko govoriš takole? Kdo je tebe pooblastil, da lahko deliš ljudi na take in drugačne? Kaj si sam naredil, da bi ljudstvo, v katerega se zmotno sam prištevaš, le bolje dojelo vse tisto, za kar si sam prepričan, da je visoka in samo tebe in tebi enakih vredna kultura?"

Naš odgovorni urednik dr. Drago Legiša (*gre pač za tednik Novi glas, op. ur. AD*), ki je v časnikarskem poklicu že skorajda pol stoletja in jih je zato dosti

videl in slišal, takih in drugačnih, se včasih prav razburi, ko sliši koga ali pa prebere članek, ki prinaša taka mnenja, da so do njega in do našega poklica žaljiva; se pravi, da jih izjavlja nekdo, ki ima o neki stvari zelo vzvišeno in kritično mnenje, sam pa ni ničesar napravil, da bi kaj spremenil.

In njegova reakcija je vedno taka: "Kdo je ta, da lahko to reče? Kaj je v življenju napravil, da tako govori?"

Menimo, da ima naš šef prav, ko tako govori, ker je med nami zares preveč ljudi, ki veliko vedo o vsem, sami pa ne storijo ničesar, in to predvsem na kulturnem področju. Tako imamo prave izvedence, ki vsako razstavo naših slikarjev vržejo v nič, češ da je to "provincilano in že preživeto slikarstvo", skoraj vsako predavanje je zanje "premalo, saj ni predavatelj povedal nič novega", kot so "premalo" zanje tudi naši časniki in občila, naše proslave, literatura in tradicija, zgodovina in še kaj.

Tako imamo pri nas ljudi, ki so izjemni talenti in veliko vedo, a sami ne storijo ničesar, da bi lahko tudi mi, "ljudstvo", kaj več zvedeli, kaj več spoznali.

Taki ljudje se s "cinično distanco" posmehujejo garaškemu delu v vaškem kulturnem društvu, pomenljivo povejo, da je zanje "premalo" z lastnimi močmi narejena opereta, da je zanje "premalo" naš tednik in tako naprej, da ne rečemo nobene o tem, da je zanje premalo petje v vaškem pevskem ali cerkve-

nem zboru. Vse je "premalo" in vse "ne dosega ravni visoke kulture", za katero sami pravijo, da se v njej prepoznavajo in so tudi njen del.

Kaj je ta visoka kultura, je znano samo izbrancem, ker smo sami mnenja, da je ni, ampak so samo večji, pomembnejši kulturni dogodki in manjši, a vsi sestavni del pojma, ki ga imenujemo kultura.

Pri nas imamo vse preveč takih – žal jih je vse več tudi med mladimi, ki znajo o vsem povedati kako pikro, sami pa ne dajo od sebe ničesar, naša skupnost gotovo nima ničesar ne od njih, še manj pa od njihovega dela.

Tako imamo med sabo posmehovalce, ki vedo povedati, da je pri nas literatura in likovna umetnost na psu, da je delo v kulturnih društvih in pri pevskih zborih na nizki ravni in je že "preživeto", da je...

Vse manj pa imamo takih, ki bi raje, kot da vsevpred govori, poprijeli za delo še sami in bi nam, ki delamo "na terenu", s svojim znanjem in svojimi videnji naše stvarnosti lahko olajšali delo in tudi dvignili raven kulture, če pa so že sami prepričani, da je "ljudska kultura" na tako nizki ravni.

Odmaknjenost iz naše stvarnosti in govorjenje zviška ter sodbe o vsem in vsakomer so namreč najlažja stvar, ki se lahko naredi, saj je znano, da se v našem svetu, ki prisega na relativizem, lahko vsaka stvar ruši in izniči z besedami, ki pa so in ostajajo le besede. Še vedno pa velja staro pravilo, da je nekaj le nekaj in nič ni nič. Zato je brezpredmetno govorjenje o "visoki kulturi", ki da je pri nas ni, zares izguba časa in se z njim ne kaže niti ukvarjati.

Jurij Paljk

NOVI Glas, 11. nov. 1999

Reševalci se vrnilo iz Turčije

Ljubljana – Iz Turčije se je pretekli četrtek vrnila slovenska državna enota reševalnih psov, ki je pomagala pri reševanju zasutih v potresu. Dvanajst vodnikov s štirinožci so delali v mestu Düzce, enem od tistih, ki jih je naravna katastrofa katastrofa najbolj prizadela.

"Želeli bi si, da bi potegnili več živih izpod ruševin, a smo bili na takem področju, kjer je bilo nemogoče, da bi ponesrečenci preživeli v tako izrednih razmerah," je povedal Janez Kunaver, vodja odprave.

Ocenil je, da je bila njihova pot v Turčijo smiselna (dalje na 5. stolpec te strani)

Obisk betlehemske Slovencev

(nadaljevanje s str. 10)

Fujs. Oddaja je pritegnila veliko poslušalcev, ki so prisluhnili zanimivim pripovedim rojakov iz Amerike, in jih po telefonu v živo veliko spraševali.

Prvi teden so preživeli v Prekmurju pri sorodnikih in z obiski znamenitim krajem v okolici; v okviru Soboških kulturnih dnevo jim je bil posvečen petkov popoldan in večer v Rakičanu, v gradu, s posebnim glasbenim programom.

Drugi teden so preživeli po Sloveniji, kjer so obiskali znane turistične kraje in znamenitosti na Ptuju, v Rogaški Slatini, Pleterjah, Ljubljani, Piranu, Portorožu, Lipici, Bledu. Povsod so našli kaj posebnega. V Rogaški Slatini izdelki iz brušenega stekla; v Pleterjah viljamovko; v Piranu Tartinijev trg. V Kobjeglavi so poskušali teran in pršut. V Novi Gorici so spoznali, da je mesto, "kjer si slovenski in latinski svet prijateljsko podajata roko". V dolini Soče so se spomnili krvave fronte v prvi svetovni vojni, o kateri je pisal Ernest Hemingway v svoji knjigi *Zbogom orožje* (*A Farewell to Arms*).

Srečali smo se ponovno v Ljubljani, v nedeljo, 27. junija. Skupaj smo večerjali v vinoteki na Gospodarskem razstavišču. Tu smo se sproščeno pogovarjali. Srečal sem se z duhovnikom Ronaldom Harijem, s katerim sva pred leti skupaj brskala po arhivih in knjižnici Evangeličanske teološke fakultete v Philadelphiji, Pa., v upanju, da bova odkrila kaj zapisanih sledov o Prekmurcih v Betlehemu. Pripovedoval mi je o nepozabnem srečanju s sorodniki v vaseh Strukovci, Puževci, Križevci.

Lili Horvat je pred upokojitvijo delala enaintrideset let v tovarni. Mimogrede je omenila, da imajo doma še vedno zajeten kup stare prekmurske literature. Povabila me je, naj jo pridem obiskat.

V živahnem pogovoru je čas hitro mineval. Niso mogli prehvaliti dobre hrane in pijače v Sloveniji in družabnosti med ljudmi, ki so jo povsod opazili. "Pri nas v Ameriki tega ni več, vsi se držimo bolj vsak zase," je bil komentar. Vmes so zapeli nekaj starih prekmurskih pesmi; pogumno jim je pritegnil tudi turistični vodič, ki je včasih s pevsko skupino obiskoval rojake v Ameriki.

Zraven mene je sedela gospa Betty de Silva, rojena Zrinski, ki poje v cerkvenem pevskem zboru od enajstega leta dalje. Zdaj ima devetinseddeset let.

Pevski zbor v evangeličanski cerkvi sv. Ivana še

poje slovenske pesmi, tudi otroci jih pojejo. Po slovenskem pastoru Franku Flisserju imajo od leta 1990 dalje duhovnika nemškega porekla, ki ne zna slovensko. Zato pa vodi velikonočna bogoslužja v slovensščini Frank Podlesek.

Naslednji dan ste me doma v Ljubljani obiskala Štefan Antalič in Lili Horvat. Obisk je bil študijsko delovne narave. G. Antalič je namreč začel pred nekaj leti zelo intenzivno preučevati zgodovino prekmurskih priseljencev v Betlehemu in odkril nekaj gradiva in informacij, ki še niso bile znane, predvsem iz območja katoliške župnije sv. Jožefa. Pregledovala sva precejšnje število arhivskih in drugih materialov, ki sem jih sam zbral v Betlehemu, ko sem bil tam pri ženinih sorodnikih na obisku.

Antaličeva vnema in zagnanost za delo me je zelo presenetila in navdušila hkrati. Pred nekaj dnevi je namreč v Prekmurju praznoval sedemdeseti rojstni dan; svoje raziskovalno delo bi pa rad v prihodnosti zaokrožil z doktoratom.

Proti koncu svojega potovanja po Sloveniji so bili vsi člani skupine enotnega mnenja, da je Slovenija veliko lepša, kot so si predstavljali. Skupna iskrena želja, ki so jo spremenili v trdno odločitev, je bila v enem samem stavku: "Prihodnje leto spet pride mo na obisk." Želimo jim, da bi bili zdravi, da bi se jim želja lahko uresničila.

mag. Mihael Kuzmič

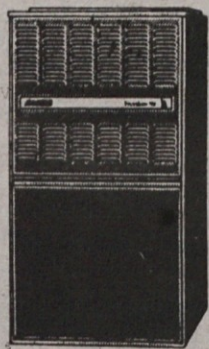
Op. ur. AD: g. Kuzmič že več let raziskuje zgodovino priseljencev iz Prekmurja v kraje okoli Betlehema in tudi sam pripravlja doktorat o tem. Prihodnje leto bo baje sodeloval na srečanju slavistov, ki bo novembra v Denverju, Colorado.

REŠEVALCI

(nadaljevanje s 3. stolpca te str.)

na in potrebna. "S tem država pokaže, da ji ni vseeno. Ob tem pa se tudi sami veliko naučimo in lahko to znanje prenašamo naprej" je še povedal. Po sezi amu reševalnih je jasno da je šlo za približno isto ekipo z istimi psi, ki so sodelovali pri reševanju zasutih v prvem velikem potresu v Turčiji pred meseci. Medtem ko je v prvem potresu umrlo več kot 15 tisoč ljudi, je v najnovejšem življenje izgubilo domnevno kakih 500, čeprav točnega števila žrtev ne bo niti v prvem kakor v drugem potresu kdaj natančno ugotoviti. V Turčiji je velik strah, da bo mor da tretji potres prizadel v krajšem času tudi Istanbul.

**Make the
gas company
wonder if
you've moved.**

Our Freedom 90 gas furnace is one of the most efficient you can buy. Over 90% efficient - compared to around 65% for most older furnaces. You can shrink your monthly gas bill to a fraction of its former self. And enjoy greater peace of mind, thanks to the Freedom 90's lifetime limited warranty. So see your American-Standard dealer about the Freedom 90, and give your neighborhood meter reader something to wonder about.

**AMERICAN
STANDARD**
Built To A Higher Standard.

GORJANC™ 944-9444
30170 Lakeland Blvd.
Wickliffe, Oh. 44092

HEATING & COOLING
A Name For All Seasons™

Rudniki upanja in bede

"Kaj pa naj bi storil? Kmetjio na Sv. Lenartu pri Laškem je prevzel starejši brat. Za mlajše doma ni bilo prostora. Tudi daleč naokoli ni bilo dela, da bi si fantje lahko prislužili za kruh. Stiska je bila res velika," pripoveduje o svojem očetu Polde Cverle, Slovenec, ki se je rodil in živi v Belgiji. Po Sloveniji, seveda tudi drugod, so takrat hodili informanti, kot so jim rekli, iz francoskih, belgijskih, nizozemskih rudnikov. Iskali so delovno silo. Delo v tamkajšnjih rudnikih je bilo v razmahu, domačih mož, ki bi bili pripravljene poprijeti za zelo težko in nezdravo delo, pa ne dovolj.

Kdaj je bilo to? Prvo večje izseljevanje Slovencev je bilo v 20. letih tega stoletja, drugi val pa po 2. svetovni vojni. Informanti so hodili po krajih, znanih po visoki brezposelnosti. Postavljali so se na mesta, kjer so se zbirali mladi fantje, tudi pred cerkve. Celo denar za vozovnico so dali tistemu, ki se je prijavil za delo.

"Moj oče, takrat že poročen, je za možnost zaposlitve v belgijskih rudnikih slišal od drugih. Splača se poskusiti, si je mislil. Tako je leta 1949 ali leto kasneje - ne vem natančno - odšel. Mama, doma iz Prebolda pri Žalcu, je čakala, dokler ni dobila poročila, da je delo sigurno. Potem je šla za njim."

Natlačeni bolj kot sardine

Tudi tistim, ki so gojili skromna upanja o novem življenju na tujem, so se sanje kmalu razblinile. Delovno pogodbo so podpisovali za 4 do 6 mesecev. Že v prvih mesecih po prihodu so morali povrniti

stroške prevoza, četudi je bilo vse njihovo premoženje skromen kovček ali čula.

Domovi? Rudniki, to je veljalo za francoske, belgijske in nizozemske, so za tujce, kot so jih poniževalno imenovali, zgradili samske domove. V majhni sobi s posteljami na pograde in s kovinskimi omarami, je živelo 4 do 8 rudarjev. Upravnik je ponavadi poskrbel, da so bili sostanovanci iste narodnosti. "Na srečo smo imeli različne delovne čase, drugače se v sobi ne bi mogli niti obratovati, se spominja star rudar, ki je delal v nekem francoskem rudniku.

Skoraj vsi Slovencev so delali pod zemljo, čeprav je bila takrat to le polovica zaposlitve. Je sploh potrebno omenjati, da je bilo delo izjemno težko, nevarno?

Delavci, pogosto neizkušeni, so bili plačani po učinku. Kdo ve, kolikokrat so morali tvegati življenje, da so končali svoj delavnik. Plače so bile izredno

nizke in nobenega socialnega zavarovanja. Domačini so jih poniževali. V takih okoliščinah sta nesreča ali bolezen pomenili pravo tragedijo.

Verjetno se je tudi zaradi teh tveganj in stisk porodila misel o združevanju, o društvu, o medsebojni pomoči. Tako so na primer Slovenci v Franciji v okviru delavskega društva Aumetz že leta 1925 ustanovili svojo blagajno za pomoč. Zagotavljanje socialne pomoči bolnim, poškodovanim in brezposelnim članom ter njihovim družinam je bilo torej sprva glavno poslanstvo društva. Seveda so organizirali tudi razne oblike razvedrila v prostem času, ki ga ni bilo veliko. Niso namreč poznali prostih sobot ali praznikov.

Vir vsega zla

Slovenci so vedeli, da so v novi deželi tujci. Tako so se tudi počutili. Tudi vse prej kot prijazen sprejem domačinov jim je nenehno zbuja občutek, da so v nadlego. Želeli so se uveljaviti s pridnostjo, s sposobnostjo za delo. Stikov zunaj okvirov skupnosti niso iskali. Tudi kakšnega lažjega dela, denimo zunaj rudnika, ne. Le splet okoliščin, bolezen ali poškodba, so jih prisilili, da so iskali kruh zunaj rudniške dejavnosti.

Šele po večletnem bivanju na vasi so se postopoma začeli priključevati različnim organizacijam: organizaciji za rejo domačih živali, skupnosti delovnih invalidov, sindikatom.

A razcvet v rudnikih ni trajal v nedogled. Kadar je nastopila kriza, so najprej odpuščali samske tujce, nato tiste, ki so imeli družine. S krizo je rasla nestrpnost. Tujci niso bili več ti, ki prispevajo h gospodarskemu razvoju regije. Postali so vir vsega zla. Krivi so bili za brezposelnost, za kraje, posilstva, za razne napade in druge nemire. In kaj so lahko storili? Nekateri Slovenci so iskali delo drugod, drugi so se vrnili v domovino.

Dom ni več dom

No, razmere v rudnikih so se, vsaj ponekod, z leti popravljale. Ko sta se v Belgijo preselila Cverletova, je bilo za marsikaj veliko bolje poskrbljeno. Leta 1953 se jima je rodil prvi sin, čez dve leti drugi.

"Očeto smo na žalost komaj 8 let po mojem rojstvu, bilo je leta 1963, izgubili v prometni nesreči. Kako je bilo materi, ni potrebno posebej razlagati. Sprva je bila prepričana, (dalje na str. 14)

Slovenci v Belgiji

Slovenska skupnost v Belgiji danes šteje 1000-2000 ljudi. A do natančnega podatka je nemogoče priti, saj gre za tretjo, celo četrto generacijo, za mešane zakone in podobno.

Naselitev Slovencev v občini Maasmechelen (Eisden) je povezana z odprtjem rudnika črnega premoga leta 1920. Ker je bilo v Belgiji veliko pomanjkanje delovne sile, je država sklepala pogodbe o zaposlovanju brezposelnih iz držav Srednje in Vzhodne Evrope. Po II. svetovni vojni so do leta 1960 vabili delavce za delo v rudnikih iz Italije, Grčije, Turčije in Maroka.

Prvi slovenski ekonomski emigranti so začeli prihajati na delo v belgijski Limburg in Eisden že v letih 1921 in 1922, ko je nekoliko zastalo izseljevanje prek morja. Rudniška družba, ki je vabila rudarje, je rudarjem zidala hiše, zgradila šole, dvorane, cerkve.

Prvi Slovenci so prišli v Belgijo iz Westfalije, kasneje tudi iz Francije. Največje doseljevanje je bilo v letih 1923-1929, ko je bilo v pokrajini Limburg odprtih več rudnikov, ki so zagotavljali možnost zaposlitve. Po podatkih belgijskega statističnega urada je bilo leta 1936 v Belgiji 5500 jugoslovanskih državljanov, od tega 50-60% Slovencev. Po virih iz leta 1972 je bilo takrat v Belgiji še okrog 2000 Slovencev z družinskimi člani. Všteti so tudi redki vojni priseljenci. Pri večini se je začasno izseljenstvo spremenilo v trajno.

Danes živi večina Slovencev v rudarski pokrajini Limburg (v Maasmechelenu in Genku), kjer so tudi najbolj povezani med seboj.

DRUŠTVA

Slovensko katoliško pevsko in kulturno društvo "Slomšek" (Maasmechelen) je bilo ustanovljeno leta 1960, njegove dejavnosti pa segajo že v trideseta leta. Društvo združuje 240 članov na kulturnem in prosvetnem področju. Dejavnost je v organizaciji številnih dejavnosti: organizira dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture, pripravlja slovenski dan v Maasmechelenu, izdaja Slomškovo glasilo, ima mešani in moški pevski zbor.

Podporno društvo Sv. Barbara (Maasmechelen), najstarejše slovensko društvo v Belgiji, je bilo ustanovljeno leta 1929 in združuje le še 60-70 članov, društvene aktivnosti pa zaradi starosti članov počasi zamirajo. V letošnjem letu so slavili 70. obletnico svojega delovanja.

Predhodnik društva je bilo "Jugoslovansko podporno društvo", ki je imelo nalogo pomagati novincem iz domovine pri zaposlovanju, pri preskrbi začasnega bivališča, jih usmerjati in jim pomagati v vseh zadevah v zvezi z življenjem v novo okolje.

Društvo se je financiralo s članarino in s prireditvami. V primeru bolezni so iz društvene blagajne izplačali družinam enako vsoto kot bolniška blagajna, ker je bilo socialno skrbstvo v tistem času slabo organizirano.

Slovensko društvo "Naš dom" (Genk) deluje 19. leto. Pred leti je zgradba, kjer se člani združujejo, pogorela, a so jo z veliko požrtvovalnostjo v zelo kratkem času obnovili. Poleg lastnih aktivnosti društvo občasno pripravlja skupaj z društvom "Slomšek", srečanja za Slovence.

V Bruslju deluje društvo "France Prešeren", ki pa ne združuje veliko članov.

Za ohranjanje narodnostne zavesti ima velike zasluge tudi slovenska katoliška misija v Belgiji, ki je lansko leto praznovala 50-letnico svojega delovanja. Za pastoralo slovenskih rojakov skrbita dva duhovnika, Kazimir Gaberc v Chatelneau-u in Alojzij Rajk v Eisden. Z obema dobro sodelujejo tudi društva. V Maasmechelenu uporablja društvo Slomšek prostore misije za svoje društveno delovanje (vaje, sestanki, dopolnilni pouk slovenskega jezika ...).

V nasprotju z nekaterimi drugimi skupnostmi so se Slovenci hitro prilagodili novemu okolju. Nekateri so se asimilirali (pri čemer je potrebno upoštevati, da so v te kraje prihajali že med vojnama, torej bistveno prej kot druge nacionalne skupine), vsi pa so se integrirali. Slovenci veljajo za uspešne, delovne in lojalne ljudi, zato jih okolje sprejema kot "Belgijce", kar pomeni, da kljub malostevilčnosti uživajo v novem okolju velik ugled. Vse to pa seveda ne pomeni, da ne bi bili navezani na domovino. Ravno nasprotno, slovensko kulturno in izobraževalno delovanje je bistveno pestrejšo in bogatejše kot pri sicer številnejših nacionalnih skupinah.

Za obstoj in preživetje slovenskega jezika je nadvse pomembno redno izhajanje slovenskih glasil oz. glasil slovenskih društev (Naš dom in Slomškovo glasilo). Slomškovo glasilo izhaja šesto leto (na tri mesece, v 500 izvodih), vpeto pa ima župnijsko glasilo slovenske katoliške misije Bakla. (dalje na str. 14)

Slovenci v Franciji

V Francijo se je glavnina Slovencev preselila v obdobju med obema vojnama, pretežno v rudarske revirje na severovzhodu države, deloma tudi v Pariz in pariško regijo. Slovenska društva, pevski zbori, gledališke skupine so precej aktivni predvsem v okolici Strasbourga, organiziran je tudi dopolnilni pouk slovenščine.

V Aumetzu, kamor se je v tridesetih letih priselilo skoraj 5000 Slovencev, ki so našli delo v tamkajšnjih rudnikih, danes, kljub temu, da so rudniki zaprti, še vedno živi več kot dvesto družin in še vedno deluje slovensko delavsko društvo, ustanovljeno leta 1936, ki je ob svoji sedemdesetletnici zelo aktivno (pevski zbor, čipkarska sekcija, slovenska šola), je celo glavno žarišče kulturne dejavnosti slovenskega kraja, med drugim pa je tudi glavni nosilec aktivnosti, ki se že dobri dve desetletji uspešno odvijajo med mestom Aumetz in pobratenim mestom Idrija.

Slovensko rudarsko podporno društvo Jadran v Freyming-Merlebachu je s petsto člani eno najštevilnejših izseljenških društev v regiji. Ima tudi številčen pevski zbor, ki je letos gostoval po Sloveniji. Na tem področju sta dejavni tudi društvi Sv. Barbara in Triglav ter slovenska katoliška misija.

12. oktobra letos je bil v mestu Freyming-Merlebach poimenovan trg po slovenskem duhovniku, monsignorju Stanku Grimsu. Stanko Grims je bil slovenski duhovnik, ki je deloval v Alzaciji in Loreni od leta 1935 do smrti leta 1985. Imel je velike zasluge za obstoj in organizirano slovenske skupnosti. Njegova priljubljenost se ni končala v krogu Slovencev, ampak je užival velik ugled tudi med Francozi.

Mihaela Logar

Vzeto iz občasne revije "Aerodrom Ljubljana" št. 12 (2-99)

Rudniki upanja in bede

(nadaljevanje s str. 13)

da se bo takoj vrnila domov na kmetijo. Že prej so se starejši pogovarjali, da se bomo enkrat vrnila 'domov'. Ko bo dovolj denarja za življenje.

Z bratom, takrat sva bila torej stara 10 in 8 let, sva se selitve zelo branila. Slovenije sploh nisva poznala. Do takrat še nisva srečala nobenega sorodnika. Mama je vztrajala in tako se je prvič po svojem odhodu v Belgijo vrnila na domačo kmetijo.

Za naju z bratom so bile to nepozabne počitnice. A le počitnice. Mama je namreč spoznala, da se je precej odtujila. Zanj ni več ni bilo tako kot nekoč. Sklenila je, da bo ostala v Belgiji. Socialne razmere so bile že nekoliko urejene. Po očetju je dobivala skromno pokojnino, a za preživetje je morala iskati dodatno delo.

Oba z bratom sva doštudirala na univerzi. Sam sem šolski psiholog, ki spremljam učence pri pouku po osnovnih in srednjih šolah, brat je profesor klasičnih jezikov na gimnaziji.

Za flamsko besedo klofuta

Kako sem pravzaprav spoznala Poldeta Cverleta? Prek interneta, elektronske pošte. Z veseljem je vestno in hitro odgovarjal na mojih tisoč vprašanj. V Belgiji so čuti prav zares doma, pravi, vendar prav nič manj doma ni v Sloveniji. Nanjo ga vežejo korenine njegovih staršev, sorodniki in seveda slovenski jezik, ki ga s pridom neguje.

"Doma smo vedno govorili samo slovensko. Tu sta bila starša zelo stroga. Gorje, če sva z bratom izgovorila kakšno flamsko besedo. Takoj je padla klofuta," se z nasmehom spominja Cverle. Z mamom se še zmeraj pogovarjajo po slovensko. Ohranili so ljubezen do Slovenije in slovenščine. Gotovo je nekaj k temu pripomoglo tudi to, da sta se oba brata poročila s Slovenkama, zanimivo, z dvema sestrama.

"Najina otroka, stara 19 in 15 let, kar dobro govorita slovensko, ker imamo zelo veliko stikov s Slovenijo, s sorodniki. Tudi stanujemo med številnimi Slovenci. Brat in njegova žena pa sta se preselila proti Antwerp, kjer ni Slovencev," razlaga Polde Cverle.

Pobrateni s Škofjo Loko

Vsa leta je zelo aktiven. V Maasmechelenu skupaj z Anico Kos, tudi rojeno v Belgiji, poučuje slovenski jezik in kulturo. Veliko bere slovenske časopise, revije in knjige. Z veseljem tudi piše. Redno je poročal o Slovencih na tujem v slovenskih časopisih in revijah.

Kjer so potrebovali, je vedno prevzel tajniško delo, pa naj bo to v družtvih, pri slovenskih krščanskih laikih, pri komiteju Slovencev v Belgiji ali pri slovenski katoliški misiji. Zanimivo je, da urejuje Slomškovo glasilo in da je uradni sodni prevajalec za slovenščino.

"Trenutno pa me najbolj veseli tajniško delo pri komisiji za pobratenje s Škofjo Loko tukaj, v Maasmechelenu," pravi.

Tudi Flamci se učijo slovenščino

In kakšno je zanimanje za slovenščino in Slovenijo v Belgiji, kjer živi med 1.000 in 2.000 Slovencev?

"V Maasmechelenu imamo od leta 1990 naprej, ko smo s poukom slovenščine začeli, vsako leto okrog 30 učencev. Mladih je malo, predvsem so to odrasli do 65 let. Nekateri se učijo jezika in spoznavaajo slovensko kulturo, ker je njihov partner Slovenec ali ker so svoj materni jezik pozabili. Nekaj je tudi pristnih Flamcev, ki se zanimajo za Slovenijo," pravi Polde Cverle.

Na splošno velja, da narodno identiteto ohranjajo samo tisti, ki redno sodelujejo v družtvih ali na prireditvah. Tako ohranjajo

slovenski jezik in imajo redne stike z domovino. Po mnenju Cverleta ima tu glavno vlogo pouk slovenskega jezika, kjer vzgajajo tudi ljubezen do Slovenije.

Drugi, ki se držijo ob strani, zlasti to velja za naslednje rodove, se popolnoma asimilirajo. O Sloveniji ne vedo veliko, tudi za slovenske korenine se ne zanimajo.

Kje v Evropi je Slovenija?

Pa domačini? Kako ti gledajo na Slovence?

"Različno," odgovarja Polde Cverle. "Nekateri ne ločijo Slovenije od Slovaške. Cerlo ne vedo, kje v Evropi leži Slovenija. Drugi pa se zanimajo za Slovenijo in jo primerjajo z Avstrijo. Na splošno lahko rečem, da Slovence sprejemajo kot Evropejce. Drugače kot tiste iz Turčije ali severne Afrike. Všeč jim je slovenska kultura, petje in folklor, zlasti pa se zanimajo za turizem."

Rudnike, ki so veliko Slovencev usodno zaznamovali, so z leti počasi zapirali. Zadnjega so v Belgiji zaprli leta 1989. Pred Slovenci in njihovi potomci je bil nov izziv, kako začrtati nadaljnjo življenjsko pot. ■

Vzeto iz občasne revije "Aerodrom Ljubljana", št. 12

Kandidatje za koprškega župana

V Kopru so objavili liste za občinske volitve, ki bodo v nedeljo, 5. decembra. Za župana se bo potegovalo kar 12 kandidatov, za 29 mest svetovalcev v mestnem svetu pa na 28 listah 472 kandidatov. Za tri z zakonom zagotovljene sedeže italijanske narodne manjšine je prijavljenih 6 kandidatov.

Najbolj verjetno je, da bodo na koprskih volitvah zmagali v prvi vrsti levčarsko usmerjeni kandidatje, kakor doslej.

Slovenci v Belgiji

(nadaljevanje s str. 13)

V Belgiji je pri poučevanju slovenščine vključenih okoli sto (mlajših in starejših) učencev, in sicer v Bruslju, v okolici Charleroija, v Genku in (predvsem) v Maasmechelenu. Zanimanje za učenje slovenščine vsako leto narašča. Večina učencev so Slovenci, njihovi potomci ali na Slovenijo navezani ljudje. Drugi pa so "pravi" Belgijci, ki jih učenje slovenščine zanima iz različnih razlogov. Nekateri so poročeni s Slovenci, druge Slovenija zanima kot turistična destinacija, tretji so zainteresirani za gospodarsko sodelovanje s Slovenijo (belgijska občina Waasmunster je pobratena s Kranjsko Goro, v Maasmechelenu so letos poleti podpisali protokol o pobratenu s Škofjo Loko).

V oddelku dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture v Belgiji, ki ga podpira Ministrstvo za šolstvo in šport, učijo Anica Kos in Polde Cverle v Maasmechelenu, Marjan Učakar v Bruslju, Couvinu in Gerku. ■

Brez podpisa (Mihaela Logar?), vzeto iz občasne revije "Aerodrom Ljubljana", št. 12

»Čas nam bo dal prav in nas popolnoma upravičil«

†Gregorij Rožman,
27. nov. 1945

OB 40-LETNICI SMRTI

Mons. Kazimir Humar

Škof Gregorij Rožman velik dobrotnik Katoliškega doma

Trst/Gorica - Dne 16. novembra 1959 je v Clevelandu umrl škof Gregorij Rožman. Bil je velik dobrotnik Katoliškega doma (v Gorici), zato je prav, da se ga ob 40-letnici smrti spomnimo tudi Goričani.

Leta 1953 je odbor za Katoliški dom sklenil pogodbo, da kupi zemljišče na Drevoredu 20. septembra. Z lastnikom smo sklenili pogodbo in plačali prvi obrok. Toda pogodba je zapadla in zemljišče smo morali plačati, sicer bi lastnik odpovedal pogodbo z nami. V tem najtežjem trenutku smo se obrnili na prijatelja v Clevelandu. Tam so v kratkem času zbrali zelo veliko vsoto, da je odbor lahko plačal zemljišče.

Zasluga za to gre škofu Gregoriju Rožmanu, ki je s svojo avtoriteto pridobil nekaj bogatejših mož v Clevelandu, da so posodili nekaj tisoč dolarjev, on sam je dodal, kar je manjkalo. Zasluga gre tudi dr. Karlu Bonuttiju, ki je dr. Rožmanu razložil naš položaj in bil posrednik med našim in ameriškim odborom.

To je bil najtežji trenutek v življenju odbora, kajti, če bi ne dobili v Ameriki potrebnega posojila, bi izgubili ves denar in naši upi bi šli po Soči. Ameriški dobrotniki so nam takrat poslali devet tisoč dolarjev in tako smo mogli konec avgusta 1953 skleniti pogodbo za zemljišče in plačati potrebno vsoto. Brez tedanjega posredovanja dr. Rožmana bi Katoliškega doma in kasneje Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici ne imeli.

Ko smo bili Slovenci leta 1958 na skupnem romanju v Lurdu, smo izkoristili priložnost in se zahvalili dr. Rožmanu ter ga povabili, naj obišče Gorico. Obljubil je, a mu bolezen in smrt že naslednje leto nista dopustila, da bi izpolnil obljubo. Zato je zelo na mestu, da se nanj ob 40. obletnici smrti hvaležno spominjamo.

NOVI GLAS, 11. nov. 1999

Z Ameriško Domovino boste vedno na tekočem tako o dogajanjih v Sloveniji kakor v zamejstvu in izseljenstvu!

Progressive Slovene Women of America
proudly offers the Fourth Edition of
Treasured Slovenian and International Recipes

Name .....

Address .....

City/State/Zip .....

Number ordered _____ (\$15.00 + \$3. S/H each book)
(in U.S. Dollars)

Make checks payable to "PSWA COOKBOOK" Mail
to

15335 Waterloo Rd., Cleveland, OH 44110

**Joseph L.
FORTUNA**

**POGREBNI ZAVOD
5316 Fleet Ave.
Cleveland, Ohio
Tel. 216-641-0046**

Moderni pogrebni zavod.
Ambulanca na razpolago
podnevi in ponoči.

**CENE NIZKE
PO VAŠI ŽELJI!**

Resolucija o Slovencih v zamejstvu in po svetu

Skrb Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu – v Avstriji, na Hrvaškem, v Italiji ter na Madžarskem – in po svetu (slovenske izseljence in zdomce) je ustavna kategorija in zato brezpogojna dolžnost slovenske vlade in parlamenta, da predlagajo, oziroma sprejmejo takšne zakone, ki bodo omogočili tisto, kar zahteva in jamči ustava. Nedvoumno ugotovljamo, da se 5. člen slovenske ustave ne spoštuje, saj Vlada RS takšnih predlogov zakonov ne sprejema, če pa jih poslanci predlagajo, se (namerno?) zavira procedura.

Državni zbor prejšnjega sklica je leta 1996 sprejel Resolucijo o položaju avtonomnih slovenskih manjšin v sosednjih državah in s tem povezanimi nalogami državnih in drugih dejavnikov RS, vendar ugotovljamo, da se ta Resolucija ne izvaja. Velikokrat je sicer izražena načelna podpora Slovencem v zamejstvu in po svetu, konkretnih dejanj s strani vlade pa ni.

Zunanja politika slovenske države je še posebej medla in neodločna, ko gre za vprašanja zaščite naše manjšine v Avstriji in Italiji. Slovenija se mora z diplomatskimi potezami odzvati na vsak poskus izkoriščanja slovenske manjšine v notranje politične ali druge namene. Obveznosti Avstrije do Slovencev na Koroškem izvirajo iz avstrijske državne pogodbe, obveznosti Italije do Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini pa iz Osimskih sporazumov. Naša država ima torej dovolj podlage, da opozarja sosednji državi na njihove obveznosti do slovenske manjšine.

Državni zbor je aprila letos sprejel Deklaracijo o

podpori uveljavljanju zaščite slovenske manjšine v Italiji. SDS je deklaracijo podprla in zato vztraja pri njeni implementaciji. Globalni zaščitni zakon je nujnost, ki jo slovenska manjšina v Furlaniji-Juljskih krajini čaka dolgih 45 let, to je od Londonskega memoranduma iz leta 1954. Vendar je sprejem takšnega zakona brez sprejema 4. člena, ki določa ozemlje zaščite, lahko zgolj politična gesta brez praktične vrednosti.

Republika Slovenija podpira v zamejstvu vse tiste, ki si prizadevajo za skupno in enotno zastopstvo za manjšino, tako v Avstriji kot v Italiji. Vendar je potrebno upoštevati zgodovinske razloge za delitev manjšine po 2. svetovni vojni in kdo je bil zaradi te delitve bolj prizadet v preteklosti. SDS si slej ko prej prizadeva za uresničitev tega, za Slovence v zamejstvu najpomembnejšega cilja.

Prav tako je treba nujno zakonsko urediti finančne tokove med matico, to je RS in Slovenci v zamejstvu in po svetu. Zakon o financiranju se že dalj časa pripravlja, vendar ni upanja, da bi bil kmalu v parlamentarni proceduri. Zakon mora zagotavljati obstoj vsem slovenskim institucijam, ne glede na politično orientacijo, ki ohranjajo slovenstvo. Hkrati pa mora tak zakon omogočiti preglednost razdeljenih in porabljenih sredstev. Novi zakon mora preprečiti delitev sredstev po inerciji. Delitev sredstev je treba opraviti na podlagi uresničitve programov in projektov.

Slovencem v zamejstvu sosednjih držav je potrebno omogočiti kakovosten spre-

jem programov RTV Slovenije. Sprejemanje slovenskega nacionalnega TV programa je za slovensko manjšino izrednega pomena. Posebej to velja za šolsko mladino. Absurdno je, da v Trstu ni videti slovenskega TV programa, prav tako velja to za pretežni del Benečije. Omogočanje sprejema TV signala pomeni več kot vse resolucije in deklaracije naše države.

SDS se slej ko prej tega zaveda. Ob sprejemanju proračuna že 5 let vlagamo ustrezen amandma, ki bi to uredil, vendar do zdaj nismo uspeli. Julija 1999 smo zato predložili Državnemu zboru v obravnavo Predlog zakona o zagotavljanju vidnosti in slišnosti programov RTV Slovenija na območjih, kjer živi slovenska narodna manjšina. V SDS si bomo prizadevali, da bi ta zakon obravnavali in sprejeli še v tem mandatu.

Decembra 1998 so poslanci SDS in SKD skupaj vložili predlog zakona o statusu Slovencev brez slovenskega državljanstva. Namen zakona je, da bi Slovence v zamejstvu in po svetu, ki zaradi različnih razlogov nimajo slovenskega državljanstva, v nekaterih pravicah izenačili s slovenskimi državljani (pravice do šolanja, štipendij, dedovanja in nekatere druge pravice). Predlog zakona je na žalost obtičal v predalu predsednika državnega zbora

Tel.: 216-361-1603
Fax: 216-361-1608

c/o St. Vitus Church
6104 Glass Ave.
Cleveland, OH 44103

Slovenska pisarna sporoča, da ima sedaj na voljo precejšnjo zalogo slovenskih božičnih kartic in kadilo. Vsaka stane \$1.00.

Mohorjeva družba v Celovcu nam je poslala 5 izvodov Mohorjevih knjig za leto 2000. V zbirki so štiri knjige in sicer Koledar Mohorjeve družbe 2000, Bezek za mladost, zdravje in lepoto, Franceve božične zgodbe, Strel v Sarajevu. Vse štiri knjige stanejo \$41.00. (Gl. foto spodaj)

Knjige: Bermanov dosje, Aleksander Bajt; Črna knjiga komunizma, zločini, teror in zatiranje, iz francoščine prevedel Božidar Pahor; Temna stran meseca – v knjigo je prispevalo okrog 30 zgodovinarjev, pisateljev in publicistov, ki jih je zbral Drago Jančar; so vse pošle, toda smo jih že ponovno naročili in upamo, da jih bomo kmalu dobili.

Za informacije lahko pokličete tudi na dom: 216-481-9150. Lepe pozdrave!

za Slovensko pisarno

Anton Oblak

vse do današnjega dne. V SDS si bomo prizadevali, da bi bil sprejet čimprej.

Na državnoborskih volitvah leta 2000 je potrebno državljanom RS, ki živijo po svetu, omogočiti, da opravijo svojo državljansko pravico na najbolj racionalen način. Zaradi tega mora Vlada RS sprejeti ustrezne ukrepe, da se to uredi na evropski način, pri čemer je potrebno predvsem spremeniti neustrezen volilni rok, to je določiti primeren rok za vračanje glasovnic iz tujine.

V SDS se zavedamo izjemno pozitivnega dejstva, da živi velika večina Slovencev v zamejstvu in po svetu v državah, ki so bolj razvite od Slovenije in imajo daljšo demokratično tradicijo od matice. Tega

pomembnega dejstva žal sedanja Vlada RS ne zna ali noče izkoristiti. Zato si bomo še naprej prizadevali za to, da se v Sloveniji tega zavemo in da to izkoristimo v obojestransko korist – tako matične države, kot Slovencev v zamejstvu in po svetu.

In končno še najbolj pomembna ugotovitev. Evropska unija, kot Evropa regij, bo v prihodnosti (ko bodo padle meddržavne meje) omogočila Slovencem v matici in sedanjem zamejstvu enoten (ne zgolj kulturni) prostor. Kako velik bo ta prostor, določamo zdaj, zato mora biti podpora ohranitvi slovenskega zamejstva prednostna naloga slovenske države. ■

Z AMERIŠKO DOMOVINO
ŠTE VEDNO NA TEKOCEM

Letošnji knjižni dar celovške Mohorjeve založbe obsega štiri knjige.

Misijonska Znamkarska Akcija – Catholic

Mission Aid je registrirana v Columbusu, Ohio, ZDA. Je javna, nepridobitna misijonska dobrodela organizacija, ki jo je ustanovil g. Charles A. Wolbang, C.M. Zbira darove za pomoč slovenskim misijonarjem, ki delujejo po svetu. Prosimo, da nam bodo prijatelji misijonov darovali še vnaprej finančno pomoč, ter se spominjali misijonskih potreb v svojih oporokah.

Za vsak dar Vam bomo hvaležni, kakor tudi misijonarji in ubogi, ki bodo vaših darov deležni. Za vse prejete darove izdamo potrdila za "Income Tax."

Glavni odbor MZA-CMA, Cleveland

BRICKMAN & SONS FUNERAL HOME

21900 Euclid Ave.

481-5277

Between Chardon & E. 222nd St. — Euclid, Ohio

Happy Thanksgiving

SIMS BROS. BUICK, INC.

21601 Euclid Ave.

481-8800

SIMS CHRYSLER PLYMOUTH, INC.

20941 Euclid Ave.

692-3900

Misijonska srečanja in pomenki

1306. "Jože Cukale (27.4.1915 – 21.10.1999)"

Preko fax-a je prišel sledeči članek. Poslal ga je urednik Družine g. Franci Petrič, ki je v spremnem pismu mdr. pisal: "Gospodična Sonja Ferjanova me je naprosila, naj Vam pošljem prispevek o p. Jožetu Cukaletu za njeno misijonsko poročilo. ... Prispevek je napisal p. Jože Kokalj, ki je podobno storil tudi za Družino, saj je Cukaleta najbolje poznal." Tako omenjeni članek velja za MSIP 1306. Ur. AD

S p. Jožetom Cukaletom je odšel zadnji predstavnik slovensko-hrvaškega misijona v Bengaliji, predvsem v 24. Parganasu, to je v področju južno od Kalkute, kjer se v rokave razširjena sveta reka Ganges izliva v ocean.

Prišel je iz "prečudnega kraja", iz Vrhnike. Rojen 27. 4. 1915 kot najstarejši od sedmih otrok. Vedno je ostal tesno povezan z družino, v zadnjem času posebno z nečakinjo in njenimi na Vrhniki. Ostal je vedno prijeten sobrat in zaveden Slovenec, ki je obenem svoj način življenja popolnoma prilagodil svojim Indijcem, s katerimi je delil svojo drugo domovino.

Za duhovnika je bil posvečen 7. julija 1940. Vojna in povojna leta so pustila v njem globoko rano. Vedno je imel pred očmi svoja dva brata, ki sta končala mlado življenje kot domobranca v Kočevskem Rogu. Sam je maja 1950 odšel čez Karavanke in našel zatočišče v Italiji.

V želji za popolnejšim darovanjem življenja je vstopil v jezuitski red (7. dec. 1946) in že 1950 odpotoval v Bengalijo, kjer se je pridružil slovenskim in hrvaškim jezuitom in redovnicam, ki so orali bengalsko ledino in pripravljali božjo setev. Prvih sedem apostolskih let je preživel med najbednejšimi v kalkutskem predmestju Kidderpur, nato pa se je spustil na bengalske ravnine in se kot župnik končno (od 1965-1990) posvetil župniji Keurapukur blizu Kalkute.

Bil je velik prijatelj Matere Terezije, tako kot tudi hrvaški jezuit p. Gabrić. Velikokrat sta se z Materjo posvetovala in se navduševala za delo med najubožnejšimi. Ko je Mati Terezija ustanovila postojanko v Armeniji, je zaprosila zanj in brez ugovora je odšel v Rusijo kot duhovni spremljevalec redovne skupnosti (1990).

Kot duhovno zelo zrelega duhovnika so ga predstojniki nato poslali v noviciat v Dhyan Ashram, kjer je pomagal vzgajati novince, up domačega redovništva. Toda kmalu je bil spet na poti. Od 1994-1997 je namreč misijonaril v Bangladešu, odkoder se je vrnil zaradi težav z dovoljenjem za bivanje v tej sosednji državi.

Kljub tolki zaposlenosti je vedno našel čas za pisanje pesmi in sestavkov, za slikanje, za dopisovanje s prijatelji in za prepevanje Tagorejevih pesmi, ki so ga vedno navduševale.

Junija 1999 je zbolel. Rak na črevesju. Ko mu je predstojnik to povedal, je rekel: "To sprejemam od Gospoda, vendar bi le rad doživel 1. jan. 2000." Ni mu bilo dano. Ko je pričakoval konec zemeljskega romanja, je ostal veder, prijazen, molil je, pisal pesmi, slikal in sprejemal prijatelje. Umrl je 21. oktobra. Pogreba v Dhyan Ashramu (dan po smrti) se je udeležilo veliko njegovih znancev.

P. Cukale je bil predvsem brat in prijatelj številnim ljudem, med katerimi so bili na prvem mestu revni in zapu-

ščeni. Govoril je: "Bog me je blagoslovil z mnogimi prijatelji raznih ver, prepričan in političnih opredelitev." V tem široko odprtem prijateljstvu je videl temeljno potezo svojega duhovniškega dela.

Slikar je postal šele pri šestdesetih letih svojega življenja. Družil se je s slikarji in tudi sam je imel uspešno razstavo v prostorih Akademije za umetnost v Kalkuti.

Sobrat-misijonar, ki se je poslovil od pok. p. Cukaleta, je izrazil misel, da sta ga v večnosti z velikim veseljem sprejela sv. Ignacij, saj je bil njegov zvesti duhovni sin, in sv. Frančišek Asiški, ker so pokojnikovo življenje prevevali preprostost in molitev, ljubezniva povezanost z ljudmi in naravo, s pesmijo in barvami in ne nazadnje – tudi s sprejemanjem križa.

Dragi p. Jože,

Pet dni sva se – od jutra do večera – pogovarjala v Bandelu, v znamenitem indijskem Ashramu, domu duhovnosti. Odkrival si mi svoje življenje, svoje bogate izkušnje in globoka razmišljanja. Hvala ti za vse! Bolj ko sem te spoznaval, bolj sem strmela nad Bogom – umetnikom, ki je v tebi vztrajno oblikoval in izklesal takšno umetnino.

P. Jože Kokalj DJ

Sonja Ferjan

79 Lunness Rd., Toronto
ON M8W 4M7 Canada
Tel.: (416) 255-2519

za njim pa leži intimni vrt edikul. Arhitekturni capricci kapelic spominjajo na Mediteran, kjer stojita klasicizem in folklor drug ob drugem, ter zlasti na Rim, kjer je še živa prostorska sočasnost antike s sodobnostjo.

Arhitekt Slovence ni obravnaval kot abstraktne državljane, dediče pridobitev francoske revolucije, ampak kot del arhaične skupnosti, ki jo zastopajo prostor, jezik, zgodovina in krščanstvo.

V zasnovi mesta mrtvih je ostro ločil vhodni prostor z imperialnim portalom, namenjen oblasti in njenim institucijam, od prostora kapelic, ki pripada ljudem.

Poznorimska, manieristična inscenacija državne oblasti s preluknjanimi praznimi kolonadami napeljuje tudi na razmišljanje o Plečnikovem preziru in ironiji do oblasti ter vzpostavlja hoten kontrast z deželno, iz grštva in arkadijskosti iz-

hajajočo postavitvijo vežic. V njihovi postavitvi odmeva večna tema akropole kot vrta templjev, pa tudi skromne slovenske božjepotne postavitve.

(Iz monografije o Jožetu Plečniku avtorja Petra Krečiča, fotografija Edo Primožič, tekst po izboru Miha Dešmana
DELO, 8. nov. 1999

Trije slovenski pesniki v ZDA

Tomaž Šalamun, Aleš Debeljak in Aleš Šteger so pred dnevi v Chicagu sodelovali na festivalu, imenovanem Tri države, tri generacije: vzhodnoevropska poezija danes.

V okviru festivalskih prireditvev v organizaciji oddelka za slovanske jezike in literaturo na Northwestern univerzi – na literarnih nastopih, okroglih mizah in pogovorih – so poleg slovenskih sodelovali še ruski

in poljski pesniki in pesnice, pa tudi ameriški, med njimi Pulitzerjevega nagrajenca Mark Strand in Charles Simic.

V začetku novembra pa je pri newyorški založbi White Pine Press izšel prevod pesniške zbirke Aleša Debeljaka Mesto in otrok. Ob tem je imel Debeljak literarno turnejo, med drugimi tudi na univerzi Harvard. Delo fax, 23.11.1999

Nataša Prosenc nagrajena v ZDA

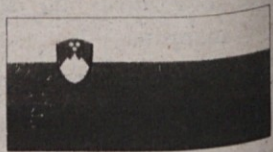
Kratki film Večer videastke in režiserke Nataše Prosenc je prejšnji teden osvojil zlato medaljo na festivalu Independent World Fest v Arizoni v mednarodni konkurenci devetdesetih filmov. To je tretji kratki film Nataše Prosenc, posnet v produkciji Artsmedie in soprodukciji TV Slovenija ter ob podpori filmskega sklada; v glavni vlogi je zaigrala Nataša Matjašec, direktor fotografije je bil Andrej Lupinc.

Avtorica ta čas končuje podiplomski študij filma na Kalifornijskem inštitutu za umetnost v Los Angelesu.

Večer je sprejet tudi v selekcijo ženskih režiserk festivala Moondance, ki bo januarja prihodnje leto v Koloradu.

Avtorica ob študiju v ZDA dokončuje svoj novi film Rojstni dan; za premiero naj bi bil pripravljen februarja.

STA (Delo fax, 23.11.1999)

Plečnikove žale

Na fotografiji desno: Ljubljansko pokopališče Žale, poslovitveni objekti, veliki stebriščni portal; 1938-1940.

V dvajsetih in tridesetih letih je Plečnik, po vrnitvi iz Prage, postal mestni arhitekt Ljubljane. Naročilo za ureditev Žal je izhajalo iz potrebe, da bi posodobili način pokopavanja. Boleče ukinjanje tradicionalnega tipa pogreba je Plečnik nadgradil z idejo o obrednem prostoru – vrtu vseh svetnikov, kompleksu poslovnih kapelic, postavljenih v park.

Pri zasnovi je izhajal iz podobe vasi in vaških poti, ob katerih stoje znamenja, kapelice. Na to romantično in arkadijsko podobo, ki nosi v sebi tradicijo prostora grobišč in svetišč od pradavnine, je navezal idejo o univerzalnosti kulture in enakosti vseh ljudi pred obličjem smrti. Komunalno nalogo je povzdignil v idealno arhitekturno nalogo: oblikovanje sakralnega prostora, procesije in mesta mrtvih.

Na Žalah je postavljena prava enciklopedija stavbnih tipov. Vhod je monumentalno stebrišče,

